«ЯЛЛАМА»ЛИК ИНСПЕКТОРНИНГ ЯЛЛОЛАРИ

Аввалроқ "Ўзбекистондаги любой томожний постига отвечать қилишга гарантия берган" Неъматулла Қосимов "иш" терговга оширилгандан сўнг ҳеч нарсага "гарантия" беролмай қолди.

2 -бет

ДОЛЛАРГА НИМА БЎЛАЯПТИ?

Ўтган жума куни дунё бозорларида АҚШ долларининг қиймати сўнгги йиллардаги энг паст даражагача тушиб кетди. Бу эса, ўз навбатида, долларнинг рақиби бўлган Европа Иттифоқининг пул бирлиги — евронинг қадри мутаносиб равишда кўтарилишига олиб келди. Ёдингизда бўлса, евро муомалага киритилган йили бир евро 1,18 АҚШ долларига тенг эди. Бироқ...

3 -бет

АЗИЗЛАРНИ ЁД ЭТДИК

"Аввал инсоф, кейин илм, кейин Ислом, кейин нафс тарбияси, кейин ишқ ва шавқ, кейин саъю ғайрат, аъмоли солиҳа, хайру ҳасанот, таблиғ, иршод, кейин жидду жаҳд, кейин зафар, кейин икки жаҳон саодати, жаннат ва жамол!"

4 -бет

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan

№21 (327) 2003-yil 28-may

ВАЛЮТА ҚИЙМАТИ

1 АҚШ $ — 971,10 сўм

1 ЕВРО — 1147,55 сўм

«Ҳуррият» сизники, Сиз ҲУРРИЯТники бўлинг!

Газетамизга обуна давом этмоқда.

Нашр кўрсаткичимиз: Якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233.

Кўргазма

7 ИЮНГА ҚАДАР

Ўзбекистон Фанлар академияси Алишер Навоий номидаги давлат адабиёт музейида Ғафур Ғуломнинг 100 йиллигига бағишланган алоҳида кўргазма намойиш этилмоқда.

Кўргазмадан академик шоирнинг ҳаётий ва ижодий фаолиятига бағишланган қирқдан ортиқ материал ўрин олган. Улар — шоирнинг шахсий буюмлари, фото, мойбўёқ-расм, китоб ва архив ҳужжатларидан иборат.

Музей зиёратига кирган томошабинлар ҳазрат Алишер Навоий сиймоси акс этган ҳайкал билан танишгач, кўчма кўргазма учун ажратилган кенггина хонага кирадилар. Рўпарада Ғ. Абдураҳмонов мўйқаламига мансуб Ғафур Ғулом ижод устида тасвирланган картина шоир оламига бошлайди. Адибнинг шахсий буюмлари (ўзбекона кийимлари), ҳатто илк бора намойиш этилаётган араб ва лотин ёзувидаги дастхат шеърлари зиёратчиларни бефарқ қолдирмаслиги тайин. Ғ. Ғуломнинг турли анжуманларда, дўстлари ва ҳамкасблари орасида, ҳаттоки турфа кайфиятдаги фотосуратлари ҳам кўргазманинг яхши чиқишига хизмат қилган. Яна Ўзбекистон халқ рассоми Абдулҳақ Абдуллаевнинг "Сен етим эмассан" картинаси шоирнинг шу номли гениал шеърига уйғун тушган бўлса, В. Зериковнинг ўн йил давомида (1963-1973-йиллар) ишлаган бир гуруҳ жаҳон шоирларининг Ўзбекистондаги учрашуви тасвирланган улкан картинасидаги Ғафур Ғулом сиймоси ижодкор иқтидорига берилган муносиб баҳодек акс этган...

Қисқаси, сўзларимизнинг исботи учун сиз азиз "Ҳуррият" мухлисини академик шоир Ғафур Ғуломга аталган Давлат адабиёт музейидаги кўргазмада кутиб қоламиз.

МАНЗИЛИМИЗ: ҳазрат Навоий номи билан аталувчи кўча, 69-уй. Кўргазма 7 июнга қадар давом этади.

Отабек ЖЎРАБОЕВ

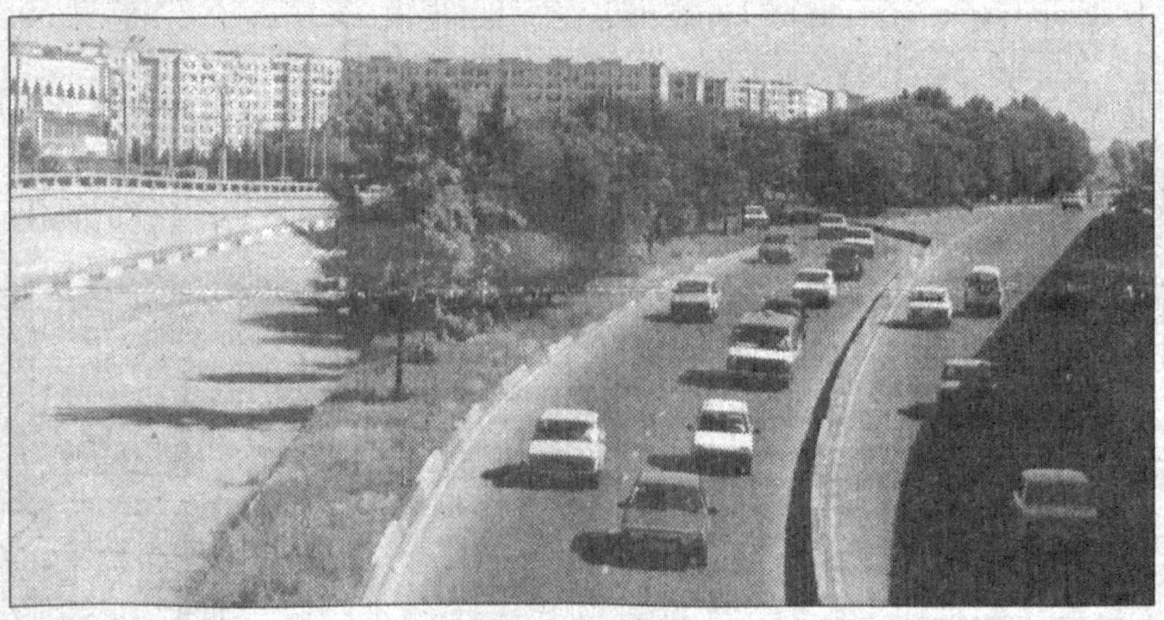

Бу йўллар...

«АТИРГУЛ» ТАНЛОВИ ЧОРЛАЙДИ

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси қошида фаолият кўрсатаётган «ЖУРНАЛИСТ ХОТИН-ҚИЗЛАР КЛУБИ» мустақил Ватанимизнинг маънавий-маърифий, иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ҳаётида фаол иштирок этиб, бадиий жиҳатдан юксак публицистик чиқишлари билан ўқувчилар қалбини мафтун этиб келаётган хотин-қиз журналистларимизнинг ижодий фаоллиги ва бадиий маҳоратини рағбатлантириш мақсадида анъанавий "АТИРГУЛ" ижодий танловини эълон қилади.

Танловда республикамиздаги барча оммавий ахборот воситаларида (жумладан, радио, телевидение) 2002-2003-йиллар мобайнида эълон қилинган ижодий ишлар муаллифлари иштирок этишлари мумкин.

МАРҲАМАТ, АЗИЗ ҲАМКАСАБАЛАР!

Буюк истиқлол ғоялари тантанаси йўлида замондошларимиз кўрсатаётган фидокорлик намуналари;

кишиларимиз тафаккурида кечаётган янгиланиш жараёнлари;

ўзбек аёлининг ижтимоий фаоллашуви, миллий ва умумбашарий қадриятларни ўзида мужассам этаётгани;

гўзал турмуш тарзи, муҳаббат ва вафо, нафосат ва назокат туйғулари тарбияси;

энг эзгу ниятларга етишиш йўлида тўғаноқ бўлаётган иллатлар, нуқсонлар таҳлил ва танқиди;

юқори бадиий савияда тасвирланган, ҳикоя қилинган, долзарб мавзу сифатида таъсирчан усулларда кўрсатиб берилган публицистик чиқишлар танловга тақдим этилиши сўралади.

Танловга ижод намуналари ёки таҳририятлар орқали тавсия этилиш мумкин.

Ғолиблар 27 июнь — Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни муносиб тақдирланадилар.

Танловга тавсия этилган асарлар Ўзбекистон ОАВни демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармасида 2003 йил 20 июнга қадар қабул қилинади.

Манзил: 700011, Навоий кўчаси, 30-уй. 3-қават, 30-хона. Телефонлар: 144-37-87, 144-64-62

Маҳалла

ҚИШЛОҚ МАҲАЛЛАСИ

Унинг оқсоқолига НАТОнинг қандай алоқаси бор?

Феврал ойининг бир ҳафта-ўн куни ичида қишлоғимизда тўртта ўғрилик содир этилди. Шу пайтгача тинчлигу хотиржамлик ҳукм сурган Боғимайдон қишлоғида ҳамма безовталана бошлади. Энг ёмони, мусулмончиликка, умуман, одамгарчиликка тўғри келмайдиган бир иш бўлдики, уни ҳеч ким соғлом ақл ила тушунмаяпти, ҳазм қилолмаяпти. Аниқроқ айтадиган бўлсам, гап "Еттигўр" қабристонидаги ёрдамчи хонада тўшалган гиламни ўмариб кетишгани ҳақида бормоқда.

Боғимайдон — юртимизнинг катта ва бой тарихга эга бўлган гўшаси. У Амир Темур томонидан Самарқанд ва унинг атрофида асос солинган кўркам ва муҳташам боғлардан бири бўлган. Боғимайдон таърифини "Бобурнома"да ҳам учратиш мумкин. Ҳозирги кунга келиб, қишлоқ Самарқанд шаҳрига шундайгина туташиб кетган. "Сиёб" деҳқон бозоридан аэропортга элтадиган йўл Афросиёб харобалари тугаган жойда Боғимайдон қишлоғи бошланади.

Қишлоғимиз ҳудудида 4 та маҳалла мавжуд. Бу ерда ҳамма бир-бирини билади. Ўзгаришу янгиликлар "симсиз телефон" орқали тезда тарқалади. Шу сабабли ўғрилик ҳақида гап-сўз бошлангандаёқ ундан барча хабар топди-ю, унга бировлар ишонса, бошқалар ишонмади. Лекин тез орада бу айни ҳақиқат эканлиги маълум бўлди. Юқорида тилга олинган қабристондаги ўғриликдан ташқари, бир қўшнимиз эшигининг олдига қўйган автомашинадан магнитофонни, бошқасидан балонини ўмариб кетишган. Яна бир хонадонда гаштагига йиғилган 8 кишининг пойафзалини ўғирлашган.

Кўчаларда, чойхонада тўпланганда қишлоқ аҳли юзага келган аҳволни муҳокама этмоқда, унинг сабабларини ахтариб топишга интилмоқда. Аксарият учун бу сабаблар маълум: ёшлар орасида ишсизларнинг кўплиги ва улардан айримларининг гиёҳвандликка ружуъ қўйганлиги.

Ўша воқеалардан кўп ўтмай, кўчамизда 40-45 ёшлардаги 4 нафар қўшнимизнинг ўзаро суҳбати устидан чиқиб қолдим. Улардан бири куйиниб гапиради: "Булар ишламаса, "гера"га ўтиришнинг ўзи бўладими? Уйидаги бор нарсани сотиб тугатди. Энди нима қиларди? Ўғрилик-да!" Бошқаси эса алам билан илова қилди: "Қудамнинг олдида жуда хижолат бўлдим-да. Бир иш билан уйимизга келиб, машинасини 20 дақиқача қаровсиз қолдирган эди. Шоввозлар ойнасини синдириб, ичидан магнитофон ва колонкаларини олиб кетишибди". Учинчиси "дард устига чипқон" деганларидай, башорат қилди: "Кошкийди, ўғриларни мелиса топса. Тополмайди, улар жазосиз қолиб кетаверади".

Дарҳақиқат, орадан бир ойдан кўпроқ вақт ўтганига қарамасдан, ўғри (ёки ўғрилар) топилган эмас. Бунинг устига қабристондаги ўғриликни қайси милиция бўлими текширади — Самарқанд туманими ёки Сиёб туманими, деган тортишув бир неча вақт давом этиб, қимматли фурсат бой берилди. "Еттигўр" қабристонининг бу икки туман чегарасида жойлашганлиги ушбу тортишувга сабаб бўлди.

Ана шундай бир вазиятда маҳалла нима қила олади? Дастлаб фуқароларнинг умумий йиғилиши ўтказилди. Унда қандай йўл тутиш хусусида турли фикрлар билдирилди. Кечки ва тунги пайтда маҳаллада навбатчилик ўрнатишга келишиб олинди. Навбатчи посбонлар рўйхати тасдиқланди. Ҳушёрликни ошириш муҳимлиги таъкидланди. Шундан кейин 8 кишидан иборат гуруҳ маҳалла кўчаларида навбатчилик қиладиган бўлди.

Мажлисдан сўнг маҳалла фаоллари билан ёшлар учун иш ўринлари яратиш, уларнинг бўш вақтини тўғри ташкил этиш борасида нималар қилиш мумкинлиги хусусида суҳбатлашдик. Кўп йиллар давомида қишлоғимиздаги "Тутистон" маҳалласига оқсоқоллик қилган, мактаб ўқитувчиси, илмий бўлим мудири бўлиб ишлаб, айни пайтда нафақадаги Мамажон Шарипов қатор таклифларни ўртага ташлади. Туман кутубхонасининг филиали биноси ёнидаги бир хона анчадан бери бўш ётибди. Бирорбир тадбиркор топилса-ю, уни олиб, кичик корхона, масалан, тикувчилик цехи ташкил этса. Бир неча киши иш билан таъминланарди.

Маҳалла чойхонаси ёнида ҳам каттагина бўш жой бор. Унинг бир қисмида очиқ спорт майдончаси, қолганида спорт зали қурилса, нафақат ўзимизнинг, балки қўшни қишлоқлар ёшлари учун ўз вақтларини мазмунли ўтказишга ажойиб имконият яратилган бўлур эди. Қурилиш ишларини ҳашар йўли билан ташкил этиш мумкин, бироз маблағ топишнинг ҳам иложи бор. Лекин туман ҳокимлиги ва хайриҳоҳ ҳомийларнинг кўмагисиз бу вазифани уддалаш мушкул.

(Давоми 2-бетда).

Тренинг

МАТБУОТ ЭРКИНЛИГИ

ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИСТИКАНИНГ ТАЖРИБАЛАРИ ХУСУСИДА ФИКР АЛМАШИЛДИ

Жамият ҳаётини мунтазам равишда ёритиб борувчи журналистлар фаолияти ҳамиша ҳам бир текис, сокин, осуда кечмаган, кечмайдиям. У ўз вазифасини бажараётганда турли хил тўсиқлар, тазйиқларга дучор бўлишини, ҳуқуқлари поймол этилиши ҳолларини сизу биз яхши биламиз. Журналист ахборот олиш ва уни тарқатиш ҳуқуқидан ҳар доим ҳам тўлиқ фойдалана олмайди. Бунга баъзи бир мутасаддиларнинг калондимоғлигими, журналистларни менсимаслигими, ишқилиб, нималардир сабаб бўлади. Журналист ҳуқуқларининг бузилиш ҳолатлари бутун дунё мамлакатларига хос. Шундай экан, ҳуқуқлари поймол этилган тақдирда "тўртинчи ҳокимият"чилар қандай йўл тутиши керак? Кимга мурожаат қилган маъқул? Дейлик, вазифасини бажараётган маҳалда Аҳмаднинг (журналист) ҳуқуқлари бузилди. Аниқроқ айтсак, қандайдир кўринишдаги ҳужумга учради. Бундай вазиятда Аҳмад нима қилиши керак? Вазиятдан қандай чиқиб кетади? Ҳуқуқлари бузилгани тўғрисида бошқаларни қандай хабардор қилади?

Шу ва шу каби бир қатор ўринли саволларга ўтган ҳафта Фридом Хаус (Freedom House) нодавлат-нотижорат халқаро ташкилотида "Матбуот эркинлиги, Мониторинг, Эдвокэси (ҳимоя)" мавзусида бўлиб ўтган 3 кунлик семинар-тренинг давомида жавоб топиш имкони бўлди. IFEX (Халқаро сўз эркинлиги биржаси — Канада), IMS (Халқаро ОАВни қўллаб-қувватлаш — International Media Support) ҳамда Фридом Хаус ҳамкорлигида ташкил қилинган семинар-тренингда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида фаолият юритаётган ҳамкасбларимиз, инсон ҳуқуқлари фаоллари ва мустақил журналистлар иштирок этишди.

Шунингдек, тренингда Қозоғистоннинг "Адыл сўз" Халқаро сўз эркинлиги жамғармаси президенти Тамара Калеева, ҳуқуқшунос Ганна Красильникова, Канаданинг IFEX Халқаро ташкилоти координаторлари Райчел Мортон, Моурен Жеймс ҳамда Дания Телерадиокорпорациясининг Марказий Осиё ва Афғонистон бўйича мухбири Майкл Андерсенлар тренер сифатида қатнашдилар. Тренерлар иш фаолияти давомида тўплаган тажрибалари билан қатнашчиларни батафсил таништиришди. Масалан, қозоғистонлик ҳамкасбларимизнинг журналистларга ҳуқуқий ва амалий ёрдам кўрсатиши, уларни қўллаб-қувватлаши таҳсинга сазовор. Улар "Мониторинг нима? Унинг шакллари, мақсад ва вазифалари", "Сўз эркинлиги бузилишида мониторингнинг ҳуқуқий асослари", "Сўз эркинлигининг бузилиш ҳоллари ва "Адыл сўз" жамғармаси мониторинг тизими", "Журналистлар ва ОАВни фуқаролик ва маъмурий қонунларни бузишда айблаш: қонун ва суд амалиёти" мавзуларида маъруза ўқишди.

"Интерньюс-Ўзбекистон" ташкилоти юристи, журналист Карим Баҳриев "Демократик жамият қуришда сўз эркинлигининг ўрни", "Ўзбекистонда ОАВ қонунчилиги" мавзуларида фикр юритди. Шундан сўнг маърузачи яқин кунларда "Адыл сўз" жамғармаси билан "Интерньюс-Ўзбекистон" ташкилоти орқали ҳамкорлик ўрнатилишини маълум қилди. Ҳамкорлик, албатта, журналист ҳуқуқлари бузилиш ҳолатлари устидан мониторинг назоратини ўрнатиш юзасидан бўлади. Ва, айтиш мумкинки, бу ўзбек журналистлари учун ниҳоятда зарур. Зотан, мониторингга эҳтиёж кучли.

IFEX координаторлари қатнашчиларга ташкилот ҳақида батафсил маълумот бериш билан бирга IFEX ҳар доим ҳамкорликка тайёр эканлигини маълум қилди. Улар журналист-қатнашчилар билан амалий машғулот ўтказиб, унинг натижаларини эълон қилди. Машғулот давомида журналист ҳуқуқлари, сўз эркинлигига бўлган чекловлар юзасидан қай тарзда IFEXга хабар қилиш мумкинлиги, унинг йўл-йўриқлари ҳақида гап борди. Бундай хабарлар IFEXга аъзо бўлган демократик ташкилотлар (улар 57 тани ташкил этади), масалан, Freedom House, "Чегара билмас мухбирлар" орқали маълум қилинади.

Уч кун давом этган семинар-тренинг журналистларга кўп нарса берди, деб бемалол айтиш мумкин. Чунки биз хорижлик ҳамкасбларимиз билан тажриба алмашдик. Тўғриси, улардан журналистик фаолият сирларини ўргандик. Умид қиламизки, бу турдаги семинар-тренинглар бундан кейин ҳам тез-тез ва, асосийси, кенгроқ доирада ўтказиб турилади.

Муҳиддин АБДУРАСУЛОВ,
"Hurriyat" мухбири

"Наврўз" хайрияга қўл урди

Газетамизнинг ўтган сонларида "Наврўз" радиоси хусусида сўз юритган эдик. Радиостанция ва "Ижод-Нетворк" Продюссерлик маркази "Меҳр таянчи" Болалар маркази билан ҳамкорликда 1 июнь — Болаларни ҳимоя қилиш халқаро кунига бағишланган "Болаларга инсоний фазилат" шиори остида хайрия радиомарафонини ўтказмоқда. У бир неча босқич ва тадбирлардан ташкил топган бўлиб, марафоннинг бошланиши 15 майдан бери узатилиб келинаётган фарзандлар камолоти, уларга меҳр, ота-онасиз болаларга мурувват ҳақидаги ижтимоий аудироликларнинг тақдимотига тўғри келади. Ушбу хайрия иши 1 июнь куни Мирзо Улуғбек номли боғда "Болалар болаларга" хайрия акцияси ўтказилиши билан ўз ниҳоясига етади. Дарвоқе, сиз ҳам ушбу хайрияда иштирок этишингиз мумкин. Бунинг учун ўзингизга керак бўлмаган китоб, ўйинчоқларни бу ерга олиб келсангиз бас. Зеро, савоб ишни ҳар ким ва ҳар доим қилиши керак.

ШОҲИСТАХОН

Акс-садо

МУТАСАДДИЛАР НЕГА ЖИМ?

Санъатни севмайдиган, ажойиб куй-қўшиқдан, жозибадор рақсдан завқланмайдиган инсон бўлмаса керак. Катта ёшдаги одам уёқда турсин, ёшига етмаган жажжи болакай ҳам ёқимли мусиқа эшитса, қулоқлари "динг" бўлади, ундан каттароғи эса жилмаяди, қўлларини ажабтовур ўйнатади... Ҳа, куйга, қўшиққа, рақсга ўчлик қонимизда бор. Қалбга қувонч, завқ-шавқ бағишлайдиган, маънавий юксаклик сари етакловчи куй-қўшиқларни бутун вужудимиз қулоқ бўлиб тинглаймиз, севиб эшитамиз.

Қўшиқчилик санъати юртимизда озми-кўпми, ҳарқалай, ривож топаяпти. Шу боис куй-қўшиқнинг ҳам, хонандаю созандаларнинг ҳам сон-саноғи йўқ. Аксинча, эстрада санъати юксалиб бораётгандек гўё. Аммо...

Яқинда севимли газетамиз "Ҳуррият"да (2003 йил, 16 апрел) Давлатжон Полвоновнинг "Қўшиқчи бўлиш осон, айниқса, фонограмма бўлса" сарлавҳали мақоласи эълон қилинди. Унда қўшиқчиликдаги кўпчилик ўртасида мунозараю баҳсларга сабаб бўлиб келаётган қатор нуқсонлар, жиддий муаммолар бир қадар ўткирроқ, асослироқ ва "аччиқ"роқ тарзда ўртага ташланганки, тўғриси, бундан шахсан мен хурсанд бўлдим, муаллифни ич-ичдан қўллаб-қувватладим.

Мақола муаллифи бугунги эстрада санъати ҳақида анчагина танқидий фикрлар билдирган. Ҳақиқатан ҳам кейинги вақтларда эстрада "юлдуз"лари чунонам кўпайиб кетдики, кўрганда кўзингиз "қамашади", эшитганда қулоғингиз қоматга келади. (Аслида "юлдуз"ларнинг кўпайишида журналистларнинг ҳам ҳиссаси оз эмас). Маъносиз ашулаларнинг кўплиги, фонограммасиз ёки микрофонсиз ашула айтолмайдиган хонандалар ҳам оз эмаслиги бор гап. Бунга истаганча мисоллар келтириш мумкин. Бу ҳақда "Ҳуррият", "Халқ сўзи", "Қишлоқ ҳаёти" ва бошқа марказий газеталарда (вилоят ва туман нашрларида ҳам) жуда кўп чиқишлар бўлди, асосли равишда қаттиқ танқидий фикрлар айтилди. Лекин танқидий фикр билдирилган қўшиқлар яна телевизорда, радиода баралла янграяпти, бир куннинг ўзида телевизорда қайта-қайта намойиш этилаяпти. Балки ишонмассиз, ушбу мақолани ёзаётганимда "Ёшлар" радиоканали орқали "Қопоқингга бир жундуқ, сақоқингга бир жундуқ" деган ашула янграб турди. Ё тавба, дейман ўзимга-ўзим. Шуям қўшиқ бўпти-ю...

Бир нарсага ҳайронман, тўғрироғи, ҳеч тушунолмайман. Қўшиқчилик, айниқса, эстрада қўшиқчилигининг бугуни ва келажаги ҳақида қайғуриб, ғаразу ҳасадсиз ёзилаётган мақолалар нега тегишли мутахассислар, мутасаддилар эътиборидан четда қолаяпти? Теле ва радиоканаллар раҳбарлари, соҳа мутахассисларидан бу жиддий муаммоларга муносабат билдиришларини умид қиламиз. Зора, бачканалашиб бораётган эстрада санъатимиз яна қайта жонланса, не гўзал!...

Аҳмаджон РАҲИМОВ,
"Урганч ҳақиқати" газетаси муҳаррири

«Ҳуррият»ни самода ҳам ўқишмоқда

2003 йил давомида «Ҳуррият» «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси самолётларида йўловчиларнинг энг яқин ҳамроҳи бўлади.

Жавоб

ЎЗГАРИШЛАР БОР...

"Ҳуррият"нинг шу йил 23 апрел сонида чоп этилган "Тўртинчи раҳбар ҳам келди, лекин..." сарлавҳали мақолада Қўшработ туман "Матлуботсавдо" акциядорлик жамияти фаолияти танқид қилинган. Унда келтирилган маълумотларнинг аксарият қисми тўғри.

Туман ҳокимлигида ушбу масала муҳокама қилиниб, кўрсатиб ўтилган камчиликларни тугатиш юзасидан аниқ тадбирлар белгиланди. Бошқарув раиси И. Нормўминов бу вазифада 2002 йил ноябр ойидан бошлаб ишлаётганлигини ҳисобга олиб, унга ҳайфсан жазоси бериш билан чекланди ҳамда белгиланган тадбирнинг тўлиқ ижросини таъминлаш, жумладан, аҳолига 8 турдаги маҳсулотлар билан савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш чораларини кўриш вазифаси топширилди.

Туман "Матлуботсавдо" акциядорлик жамиятига қарашли "Зармитан" чакана савдо корхонаси раиси А. Раҳмонов йўл қўйган хато ва камчиликлари учун (мақола чиқмасдан аввал) ишдан бўшатилган. Шунингдек, "Қўшработ", "Қўрғон" ва "Урганжи" чакана савдо корхоналари раислари А. Эшхолов, Б. Шукуров ва З. Бегматовлар ҳам йўл қўйган камчиликлари учун вазифаларидан озод этилган.

Албатта, бозор иқтисодиётига ўтилаётган, савдони эркинлаштириш, хусусийлаштириш жараёни давом этаётган ҳозирги пайтда "Матлуботсавдо" акциядорлик жамияти тизимидаги корхоналарнинг иқтисодий аҳволи яхши эмаслигини ҳам тўғри тушунмоқ керак, деб ўйлаймиз. Шунга қарамасдан, аҳолига савдо хизмати кўрсатишни, турғун савдо шахобчаларининг фаолиятини имкон қадар тезроқ ривожлантириш учун ҳаракат қилинмоқда.

Ҳозир барча савдо дўконлари фаолият кўрсатмоқда.

Н. ХОЛБЎТАЕВ,
Қўшработ тумани ҳокими ўринбосари

Mustaqil gazeta HURRIYAT

Ҳукм

Неъматулланинг ниятлари чакки эмас: Россия Федерациясининг Новосибирск шаҳридан олиб келинаётган милён-милён сўмлик дори-дармон воситаларини Наманган шаҳридаги "Зоҳиджон-86" хусусий фирмасининг Рашид ҳамда Яҳё исмли шоввозлари ёрдамида "қора бозор"ни "гуллатмоқчи" бўлган эди. Асли Тошкент вилояти, Чиноз тумани, "Кўтарма" қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли маҳаллада истиқомат қилувчи бу "тадбиркор" вилоят божхона бошқармасининг туманда

«ЯЛЛАМА»ЛИК ИНСПЕКТОРНИНГ ЯЛЛОЛАРИ

жойлашган "Яллама" божхона масканида инспектор вазифасида тинчгина ишлаб келаётувди. Олаётган маоши рўзғор тебратишига етмай қолдими ёки ўзи ишлаётган божхона ходимлари ҳушёрлигини синовдан ўтказиб қўймоқчи бўлдими, ишқилиб, "Зоҳиджон-86"нинг йигитлари билан тил топишди. Ўзаро кенгаш чақирилиб, махсус режа ҳам ишлаб чиқилди. Унга кўра, Новосибирскнинг "Новосибирхимфарм" ҳиссадорлик жамияти заводидан олиб келинадиган юк Яҳё бошчилигидаги ҳамда Рашидбой таъминотчилиги остидаги хусусий фирма орқали махсус "точка"ларда тарқатилади. Вазифалар белгиланаётганда Неъматулла катта масъулиятни ўз бўйнига олди: у юкни республика ҳудудига олиб киришда **"божхона кузатувчиси"** ролини ижро этиши керак.

2002 йилнинг 24 декабрида 3 кун аввал "Новосибирхимфарм" ҳиссадорлик жамияти ҳовлисига олиб кириб қўйилган икки юк машинасига медикаментлар ортилгач, **"Қайдасан, "Зоҳиджон-86"**, дея йўлга чиқилди.

Аввалига ҳаммаси рисоладагидек давом этиб турувди. Айниқса, Неъматулланинг "Яллама" божхона масканидан осонликча ўтиб кетганини кўрган шериклар **"қарға қарғанинг кўзини чўқимас"**лигига қайта-қайта амин бўлишди. **А-а-на,** дейишди улар, **"Яллама"дан ўтдикми, тамом. У ёғи ялло!..**

Наманган вилоят прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси томонидан ўтказилган навбатдаги тезкор тадбир натижасида шу йилнинг 6 январида Наманган шаҳар "Оромгоҳ" айланма йўлида ҳаракатланаётган фуқаро О. Ориббаев бошқарувидаги "КаМАЗ" — 5320 (давлат рақами — 16 D 3619) русумли юк машинаси тўхтатилганда унда жуда кўп миқдорда дори-дармон воситалари борлиги аниқланди. Фуқаро У. Қосимов бошқарувидаги яна бир "КаМАЗ" — 5320 (давлат рақами — 16 Е 0796) эса вилоят газлаштириш бошқармаси биноси ёнгинасида жойлашган "ТЭК" ҳиссадорлик жамияти ҳовлисидан топилди. Мазкур юк машиналаридаги Россия Федерацияси Новосибирск шаҳридаги "Новосибирхимфарм" ҳиссадорлик жамиятидан сотиб олинган 141059869 (бир юз қирқ бир миллион эллик тўққиз минг саккиз юз олтмиш тўққиз) сўмлик фармацевтика маҳсулотларининг юк эгалари тақдим этган ҳужжатларда 72039016 (етмиш икки миллион ўттиз тўққиз минг ўн олти) сўм, дея кўрсатилиши СВОЖҚҚБ ходимларида ўринли шубҳа уйғотди. Қолаверса, 2000 йил январда Ўзбекистон Республикаси Адлия вазири ва Республика Божхона қўмитаси раиси томонидан тасдиқланган "Товарларни автомобилларда божхона назорати остида етказиб бериш тўғрисида"ги 875-сонли Қоида талабларини қасддан бузган ҳолда, яъни вилоят божхона бошқармасига ёки унинг махсус омбори — "Терминал"га бориш ўрнига, Чуст-Наманган йўналиши бўйича тўғри йўлдан юрмасдан, Наманган шаҳри ҳудудида жойлашган милиция масканларидан яширин равишда ҳаракатланган бу юк машиналарининг "ТЭК" ҳовлисига кириб қолгани масъул идора ходимларининг шубҳаси нечоғли эканини кўрсатди.

Олиб борилган тергов ҳаракатлари давомида бу ишнинг кўпгина ишкал томонлари ҳам борлиги кўзга ташланиб қолди. Жумладан, контрабанда йўли билан олиб келинаётган дори-дармон воситалари орасидаги "Фалиевая кислота" хапдориларига "Новосибирхимфарм" заводи томонидан сифат сертификати берилган бўлса-да, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги дори-дармон воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси томонидан олинган хулосага кўра, бу хапдорилар истеъмолга мутлақо яроқсиз эканлиги аниқланган. Эмлаш учун қўлланилувчи "Бензицилин" ва "Новокаин" инекцияларидан ташқари барча дориларнинг сифат сертификати эса умуман йўқ. Текшириш давомида "Зоҳиджон-86" хусусий фирмасига юқорида кўрсатилган медикаментлар савдоси ва импорти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи тегишли лицензиянинг мавжуд эмаслиги ҳам аниқлангани барчасидан ошиб тушди.

"КаМАЗ"лардаги тиббиёт воситалари кўздан кечирилганда юк декларациясида кўрсатилмаган, сифат сертификатисиз, божхона назоратидан яширин тарзда олиб киришга ҳаракат қилинган 15 турдаги дори-дармонларнинг умумий қиймати 61106613 (олтмиш бир миллион бир юз олти минг олти юз ўн уч) сўмни ташкил этган.

Аввалроқ **"Ўзбекистондаги любой таможний постига отвечать қилишга гарантия берган"** Неъматулла Қосимов "иш" терговга оширилгандан сўнг ҳеч нарсага **"гарантия"** беролмай қолди. Лекин шундай бўлса-да, ўзи содир этган жиноий ҳаракатларга умуман иқрор бўлмай, чиндан ҳам "Зоҳиджон-86" хусусий фирмасига тегишли дори-дармон воситалари юкланган 2 та "КАМАЗ" юк машинасининг Тошкент вилояти, Чиноз туманида жойлашган "Яллама" божхона маскани бошлиғининг кўрсатмасига (аниқланишича, ҳеч қанақа кўрсатма берилмаган) асосан Наманган шаҳригача кузатиб келгани, унинг вазифаси мазкур юкларни вилоят божхона бошқармасига топшириш бўлгани, бироқ машиналардан бири шаҳарга кираверишда бузилиб қолгани сабабли уни "ТЭК" ҳиссадорлик жамияти ҳовлисига олиб киришга мажбур бўлганини айтади. Гап охирида **қарамоғида қари онаси ҳамда вояга етмаган фарзандлари борлиги**ни ҳам қистириб ўтган Неъматулла юқоридагиларнинг инобатга олиниши ва ишнинг адолатли ҳал этилишини талаб қилади.

Ушбу жиноий ҳаракатни амалга оширишда ўзаро шериклик қилган Рашид Райимов ҳамда Яҳё Ноъмоновлар эса ўз қилмишларига қисман иқрор бўлишиб, бундан афсусда эканликларини яширишмади. Фақатгина Рашидбой илтимос қилиб қолди: **"Менинг иккинчи гуруҳ ногирони эканлигим инобатга олинса..."**.

Жиноят ишлари бўйича Уйчи туман суди шу йилнинг 10 апрелида очиқ суд мажлиси ўтказиб, юқорида баён қилинган жиноий хатти-ҳаракатларга қонуний баҳо беришни атрофлича ўрганиб чиққач, шундай хулосага келди:

Судланувчи — Қосимов Неъматулла Юсуповични Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 182-модда **(Божхона тўғрисидаги ҳужжатларни бузиш)** 2-қисми "а" ва "г" бандлари ҳамда 205-модда (**Ҳокимият ёки мансаб ваколатини суиистеъмол қилиш)** 2-қисми "а" банди билан айбли деб топилиб, беш йилу олти ой муддатга озодликдан, уч йил муддатга моддий жавобгарлик ва мансабдорлик вазифаларида ишлаш ҳуқуқидан маҳрум этилсин;

Судланувчи — Райимов Рашид Абдукаримовични Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 182-модда 2-қисми "а" банди ҳамда 190-модда **(Фаолият билан лицензиясиз шуғулланиш)** 2-қисми "б" банди билан айбли, деб топилсин. Унга нисбатан ЖКнинг 72-моддаси **(Шартли ҳукм қилиш)**ни қўллаб, шартли жазога алмаштирилсин ва 3 (уч) йил синов муддати белгилансин;

Судланувчи — Ноъмонов Яҳё Ҳамидуллаевични Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 190-модда 2-қисми "б" банди билан айбли деб топиб, унга энг кам ойлик иш ҳақининг 100 (юз) барobари, яъни 453500 (тўрт юз эллик уч минг беш юз) сўм миқдорида жарима жазоси тайинлансин;

Наманган вилояти божхона бошқармасига қарашли "Терминал" омборида сақланаётган Ориббаев О. ҳамда Қосимов У. бошқарувидаги "КАМАЗ" — 5320 русумли юк машиналари жиноят нарсаси деб топилиб, давлат фойдасига ўтказилсин;

Далилий ашё сифатида олинган 141059869 (бир юз қирқ бир миллион эллик тўққиз минг саккиз юз олтмиш тўққиз) сўмлик дори-дармонлар давлат фойдасига ўтказилсин...

Республикамиз ҳудудига жуда кўп миқдордаги дори-дармон воситаларини ноқонуний равишда олиб киришга уринган жиноий гуруҳ аъзоларига шу тариқа жазо белгиланди. Шу ўринда Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш ходимларининг тезкорлигини кўриб, енгил тин оласан киши. Бироқ бизни қийнайдигани — нима учун кўпчилигимиз бирор бир кийим танлашда унинг сифатини такрор-такрор суриштирамиз-у, саломатлигимиз масаласида бунга андак эътиборсизмиз? Нима учун кийимнинг қимматроғига ёпишамиз-у, дори-дармоннинг арзонига югурамиз? Айтмоқчимизки, ноқонуний йўл билан, сифат сертификатисиз келтирилган бундай маҳсулотлар бошқаларига нисбатан арзонроқ сотилади. Наманган шаҳрида ана шундай арзон маҳсулотларга ўч бўлган "точка"лар етарлича мавжуд бўлса керакки, бу наманганлик масъул идора вакилларини яна ҳам ҳушёрликка чақиради.

Набижон ФАЁЗОВ,
Наманган шаҳар прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚҚ бўлими бошлиғи, адлия маслаҳатчиси,

Давлатжон ПОЛВОНОВ,
"Ҳуррият" мухбири

Мозий

Кишилик жамияти ҳаётида рўй бераётган воқеликларнинг бир-бирига ўхшамайдиган, фақат ўзигагина хос бўлган тарихи бор. Ҳар биримиз учун ўтмишимиз, ота-боболаримиз мероси мўътабар. Уни асл ҳолича авлодларга етказиш биз учун олий қадрият ҳисобланади.

Ўзбекистон мудофаасига кўмаклашувчи "Ватанпарвар" ташкилотининг "Шонли Ватан тарихи" музейи, айниқса, ёшларни ватанпарварларлик руҳида тарбиялашда ўзига хос тарбия маскани вазифасини ўтаб келяпти. Музей директори Наргизахон КАРИМОВА билан суҳбатимиз ана шу хусусда бўлди.

ДАВР СИЛСИЛАСИ

— Ўзбек халқининг бебаҳо қадриятлари ва маданиятига жаҳон халқлари катта қизиқиш билан қараганлар. Рўйи замин сайқали — Самарқанд, муқаддас ислом дини қуввати — Бухоро, кўҳна Хивадаги обидалар улуғ аждодларимизнинг юксак ақл-заковати, қалб қўри билан бунёд этилганки, бегумон абадиятга дахлдордир. Менталитетимиз ана шундай миллий ва умуминсоний қадриятлару фазилатларга бой.

Муҳтарам юртбошимиз: "Модомики, ўз тарихини билган, ундан руҳий қувват оладиган халқни енгиб бўлмас экан, биз ҳаққоний тарихимизни тиклашимиз, халқимизни, миллатимизни ана шу тарихимиз билан қуроллантиришимиз зарур", — деган фикрларни билдирган эдилар. Бундан руҳланиб, Ташкилот Марказий кенгаши раиси полковник Абдулазиз Абдуқаҳҳоровнинг ташаббусларига кўра ўзбек давлатчилиги тарихини келажакка элтувчи яна бир ишонч кўприги — "Шонли Ватан тарихи" музейининг пойтахтимизда ташкил этилганлиги хайрли иш бўлди.

— Наргизахон, Ватан тарихини ёрқин ифода этишда музей бўлимларининг тарихий мавзулари қанчалар мутаносиб жойлашганлиги катта аҳамиятга эга. Чунки ташриф буюрувчиларда тарихий жараёнларни хронологик асосда ва мантиқий давомийлик билан жойлашуви қизиқарли ҳамда ёддан кўтарилмас таассурот қолдиради, шундай эмасми?

— Музейнинг кириш қисмида миллий истиқлол ғоясини шакллантиришда буюк аждодларимиз жасоратларини қамраб олган ўзбек давлатчилиги тарихи, ватанпарварлик туйғуларини қарор топтиришда улуғ ватандошларимизнинг ибрат бўлгулик ҳаётини акс эттирувчи санъат асарлари ўрин олган. Музей асосан бир-бирини мавзу кўлами билан тўлдириб борадиган бешта бўлим ва яна алоҳида бир бўлимдан иборат бўлиб, уларнинг ҳар бири тарихий даврларни тўлақонли акс эттиради. Яъни илк ўзбек давлатчилигидан то ҳозирга қадар бўлган даврларни тарихий маълумотлар ва экспозициялар, шунингдек, осори атиқалар орқали ёритиб беради.

Музейнинг биринчи бўлими Ўзбекистоннинг илк давлатчилик тарихига бағишланган бўлиб, аждодларимиз яшаган муқаддас манзил-маконлар, қадимги давлат-шаҳарлар, Миср ва Оссурия давлатлари билан алоқалар, юртимизнинг Аҳамонийлар давлати таркибида бўлган даври, буюк аждодларимиз ҳамда уларнинг Ватан озодлиги йўлидаги босқинчилар билан мардонавор курашлари, шарқ халқлари тараққиётида Буюк ипак йўлининг салмоқли ўрни ҳақидаги тарихий маълумотлар, лавҳалар ва экспозициялардан ташкил топган. Иккинчи бўлимда "Кушонлар империяси", "Исломгача бўлган давлатчилик тарихи", "Араб босқинига қарши кураш" мавзулари ёритилган. Юртимиз алломаларининг умумбашарият тараққиётига қўшган ҳиссаси, Хоразмшоҳлар, Амир Темур ва темурийлар давлатига оид манбалар учинчи бўлимда акс эттирилган. Тўртинчи бўлим манбалари моҳиятан "Шайбонийлар давлати", "Юртимиз уч хонлик даврида" деб номланган бўлиб, Қўқон ва Хива хонликлари ҳамда Бухоро амирлиги, уларнинг Россия империяси томонидан босиб олиниши, эрксевар ватандошларимизнинг истибдодга қарши қўзғолонлари тарихига бағишланган. Музейимизнинг бешинчи бўлимида Ўзбекистоннинг мустақилликка эришиши ва тараққиётнниг янги босқичга кўтарилиши, "Ислом Каримов мустақил Ўзбекистон давлатчилигининг бош меъмори" каби мавзулар ўз аксини топган.

— Суҳбатимиз бошида "Ватанпарвар" ташкилоти фаолияти билан бевосита боғлиқ махсус бўлим тўғрисида айтиб ўтдингиз?

— Музейимиз бўлимларидан бири "Ватанпарвар": кеча, бугун, келажакда" мавзусини ўз ичига олади. Бу бўлим бевосита мавзу доираси билан ташкилот фаолиятига бағишланган. Бунда кенг халқ оммаси ва ёшларни ватан ҳимоясига тайёрлаш, уларни спортнинг техник ва амалий турларига кенг миқёсда жалб қилиш, қолаверса, спорт соҳасидаги ютуқларимизни акс эттирувчи экспонатларга кенг ўрин берилган.

— Экспонатлар ва экспозициялар тарихи музейнинг маънавий-маърифий аҳамиятини белгилайди. Улардаги тимсол ёки тасвирнинг қанчалар қадимийлиги, қаерлардан олиб келинганлигини билиш жуда қизиқарлидир. Айтинг-чи, музейнинг энг қадимги тарихий манбаларга бой бўлими қайси?

— Бундай манбалар, яъни археологик топилмалар жойлаштирилган бўлим — бу музейимизнинг биринчи бўлими ҳисобланади. Бўлим экспонатлари ва уларнинг мавзулари 3,5 минг йиллик тарихга эга. Музейдаги осори атиқалар 600 тани ташкил этади. Халқимизнинг кўп асрлик тарихини қамраб олган экспонатлар, тасвирий санъат намуналари, фотолавҳалар, графика ва хариталар воситасида Ватанимизнинг қадим тарихи ёритиб берилган.

Бир ярим минг йиллик тарихга эга Кўзалар, Жарқўтон, Сополлитепадан топилган археологик топилмалар ташриф буюрувчиларимизни ҳайратлантирмай қўймайди.

— Музейни янада бойитиш ҳақида нима дея оласиз?

— Бу борада ҳали амалга ошириладиган ишларимиз талайгина. Янги-янги экспонатлар, янги манба-маълумотлар билан тўлдириб бориш, айниқса, мустақиллик йилларида давлатимиз томонидан турли жабҳаларда амалга оширилган ва оширилаётган хайрли ишларни янада кенгроқ тарғиб қилиш, музейимизга ташриф буюраётган ўсмир ёшларга ҳарбий ватанпарварлик ва истиқлол даврида ўз амалиётини топаётган чора-тадбирлар тўғрисида чуқурроқ маълумот берсак, моддий негизимизни янада такомиллаштириш чораларини кўрсак, асосий вазифаларимиздан бирини уддалаган бўламиз.

— Музей бугунги кунда ўз вазифасини уддалаяпти, деб ҳисоблайсизми?

— Музей ўтган қисқа давр ичида кўплаб "Ватанпарвар" ўқув муассасалари курсантларини, ўқувчи ва талаба ёшларимизни, ишчи-ходимларни ва, умуман айтганда, юртимиз фуқароларининг севимли масканига айланиб бормоқда. Йил давомида музейга ташриф буюрган мингдан зиёд меҳмон музей китобига ўз таклиф ва мулоҳазаларини ёзиб, ташкил этилишида ҳисса қўшганларга ўз миннатдорчилиғини билдиришмоқда. Ёшларимиз мавжуд экспозициялар, тарихий манбалар билан яқиндан танишиб, Ўзбекистон давлатчилигининг бутун тарихига оид муҳим воқеаларни акс эттирувчи аниқ маълумотлар асосида яққол тасаввурга эга бўляптилар.

Ташриф буюрувчи ҳарбий чақириққача бўлган ёшларимиз шуурида музейдан олган катта таассуротлари орқали ватанпарварлик туйғуларини, юрт сарҳадларини ҳимоя қилиш — муқаддас бурч эканлигини янада теранроқ ҳис этадилар. Бу эса ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш борасидаги ишлар самарадорлигига эришиш омилидир.

Соҳибжон НАБИЕВ
суҳбатлашди

Таклиф

СУВ БАҲОСИ

Кемага тушганнинг жони бир бўлсин

Аҳолига етказиб берилаётган сув нархининг ошишига уни тозалаш иншоотлари харажатлари, сарфланаётган электр қуввати сабаб бўлади. Бу табиий ҳол. Асосий муаммо эса аҳоли билан ҳисоб-китоб қилиш пайтида юзага келади. Сабаби, тўлов эскича усулда, яъни киши бошига қараб амалга оширилади. Фараз қилинг, 1 ойга киши бошига 100 сўм миқдорида меъёр ўрнатилган. Беш кишидан иборат бўлган оила ойига 500 сўм тўлаши керак, гарчи улар сувни тежаб ишлатсалар ҳам. Бошқа бир фуқаро эса ўз томорқасида баҳордан то кузгача экин экади, тайинки, ариқ суви бўлмаганида суғориш учун тоза ичимлик сувини ишлатади, агар машинаси бўлса, уни ҳам шу сувда ювади. Лекин ёлғиз ўзи яшаётгани ёки кичик оила бўлгани учун кам пул тўлайди.

Тошкент шаҳридаги хонадонларга сув ўлчагичлар ўрнатиш жадал суръатларда олиб борилмпти. Зангиота туманида бу борада қандай ишлар қилинаётганини билиш мақсадида хўжалик ҳисобидаги "Зангиотасувтаъминот" ИЧБ мутахассисларига учрадим. Улар аҳолининг тоза ичимлик суви билан қай даражада таъминланганлигига қараб, тўловнинг бир неча меъёрлари ишлаб чиқилганини айтишди. Хусусан, ичимлик сувини кўчадаги сув кранидан келтирадиган оилада киши бошига бир ойда 43 сўм 63 тийин белгиланган бўлса, ҳар томонлама қулайликларга эга бўлган кўп қаватли уйлардаги хонадонларда бир киши ойига 465 сўм 19 тийин тўлаши керак. Бироқ бу чоралар ҳам барчани бирдай қониқтиради, деб айтиш қийин. Энг мақбули, бу ерда сув ўлчагичларини кенг қўллашда. Шунда ҳар ким эҳтиёжига қараб, сувдан фойдаланаверади. Ишлатилган 1 куб метр сув учун 35 сўм тўлаш зарур бўлади (Тошкент шаҳрида 16 сўм. Қизиқ!...). Ҳозиргача туманда 1184 та сув ҳисоблагич ўрнатилган бўлса, шулардан 1018 таси аҳолига тегишли. Катта туман учун бу, албатта, кичик рақам. Яқин кунларда ҳам бу рақам кескин ошади, деган фикрдан йироқмиз. Чунки ҳозирча аҳолига ҳисоблагичларни кредитга эмас, ўз пулларига сотиб олиш таклиф этилаяпти. Уни ўрнатиш, техник хизмат кўрсатиш ҳамда таъмирлашни "Зангиотасувтаъминот" бошқармаси ўз зиммасига олади.

Шу ерда ўз фикримни билдирмоқчиман. Шартнома асосида имтиёзли равишда сув ҳисоблагич ўрнатиш амалиётини фақат пойтахтда эмас, вилоятларда ҳам кенг жорий этиш керак. Чунки бундан давлат ҳам, халқ ҳам бирдай манфаат топади. Ўтиш даврида аҳолини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, рағбатлантириш лозим. Халқнинг фаровон турмуш тарзи учун янги-янги имкониятлар, имтиёзлар яратиб берилиши керакки, токи одамлар қийналмасин!

Ҳусниддин ПИРМУҲАМЕДОВ
Зангиота тумани,
"Эшонгузар" қўрғони

Маҳалла

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

ҚИШЛОҚ МАҲАЛЛАСИ

Мамажон аканинг бу гапларига ҳам бир ойча вақт ўтди. Бу борада бирорбир янгилик бормикин, деб маҳалла оқсоқоли Шуҳрат Қосимов билан учрашиш мақсадида чойхонага йўл олдим. У ўзининг ишхонасида китобу газеталар қуршовида ўтирарди. Бунчалик ўқишга берилганлигининг сабабини сўрадим. У стол устида турган икки варақ қоғозга ишора қилди. Олиб сарлавҳасини ўқидим: "Қишлоқ ва маҳалла фуқаролари йиғинлари раисларига "Шаҳодат синови"да бериладиган саволлар". Саволларнинг умумий сони 45 та экан. Улардан айримлари беихтиёр диққатимни тортди. "Ўзбекистон Қуролли кучлари қайси мақсадларда НАТО билан ҳамкорлик қилмоқда?" Маҳалла оқсоқолининг сиёсий савиясини текшириб туриш керак-да, дедим ўзимча. Яна бир саволда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси неча бўлим, боб ва моддадан иборат эканлиги, бошқасида Вазирлар Маҳкамасининг "Обод маҳалла йили тўғрисида"ги Қарори неча бўлимни ташкил этиши сўралади. Аттестация саволларини тузганларга таҳсин айтмасликнинг иложи борми? Улар маҳалла оқсоқоли ўта банд эканлигини инобатга олиб, муҳим ҳужжатларнинг ички тузилиши ҳақида сўраш билан чекланишмоқда. Тўғри-да, оқсоқол уларнинг мазмун-моҳиятини билиши зарурми? Айтайлик, унинг ўз конституциявий ҳақ-ҳуқуқларини билиш-билмаслигини вақт сарфлаб аттестация давомида сўраб ўтиришга ҳожат борми ўзи?!

Оқсоқолимизга ўз савиясини юксалтириш йўлидаги уринишларига ютуқлар тилаб, мақсадга кўчдим. У хуфтон бўлиб турган дилимни ёритадиган хушхабар айтди. Туман ҳокимлиги спорт зали учун қурилиш материаллари ажратиш масаласини ижобий ҳал этибди. "Тикувчилик цехини ҳам юргизамиз", — деди ишонч билан оқсоқол.

Ёшлар орасидаги ишсизликни камайтириш вазифаси қанчалик муҳимлиги ҳақида гапирар экан, Ш. Қосимов хўрсиниб қўйди: "Бу борада маҳалланинг имкониятлари чекланган. Шунга қарамасдан, бир иложини топиб, йигитларимизнинг бўш қолмаслиги учун ҳаракат қиляпмиз". Унинг гапларига қараганда, маҳаллада олиб бориладиган ободонлаштириш ишларига, жумладан, қабристонни обод этиш, атрофини девор билан ўраб олиш юмушларига маҳалла ёшлари жалб этилади.

Бу гапларни эшитиб, айни пайтда ҳам маҳалламизнинг қўлидан усталигу мардикорлик келадиган ёшлари қўшниларнинг қурилиш ишларида банд эканликларини эсладим. Мана, қўшнимизнинг ўғли Кореяда ишлаб келиб, бир ҳовлини сотиб олди ва бутун иморатларини бузиб ташлаб, янгисини қураяпти. Яна бир қўшнимиз Америкадан, бошқаси Кореядан туриб оиласига пул юборяпти ва уларнинг хотинлари кўркам иморатлар қурилишига бош-қош бўлишмоқда. Нима бўлганда ҳам булар маҳалламиз ободлиги йўлида қўйилган қадамлардир.

Биз тўй-маъракаларда ҳам қатнашиб турибмиз. Айни қиш чилласи бўлишига қарамасдан, бир қўшнимизнинг келини Туркияда, бошқа бирининг ўғли Кореяда ишлаб, соғ-саломат қайтганлигининг шукронаси учун эркаклар учун алоҳида, аёллар учун алоҳида ош тортиб, дастурхон тузилди.

Бир сўз биан айтганда, қишлоқ маҳалласида ҳам бутун жамиятимизда бўлган ҳолатларни кузатиш мумкин. Ахир, маҳалла бежиз Ватан ичра Ватан дейилмайди-да! Қатрада қуёш акс этганидек, маҳаллада ҳам жамиятимиздаги барча жараёнлар, мўъжаз кўринишда бўлса ҳам, яққол намоён бўлади.

Сангин ПЎЛАТОВ

Муносабат

Мактублардан сатрлар

"Қўшиқчига қўриқчи керакми?" («Ҳуррият», 2003 йил, 16-сон) мақоласида берилган фикрлар айнан бизнинг дилимиздаги гаплар бўлди. Эстрада жанрида ижод қилаётган санъаткорларимизнинг енгил-елпи, мазмунсиз матнли қўшиқлари, туркча, тожикча, эронча, ҳиндча қўшиқларнинг мусиқаларидан кўчирма қилинган оҳанглари-ю, тўғридан-тўғри шу миллатнинг "ўзбекчалаштирилган" қўшиқлари, очиғини айтганда, меъдага тегиб кетган.

Искандар ДАВЛАТОВ
Тошкент шаҳри, Сирғали тумани

"Ҳуррият" газетасида чоп этилган "Қўшиқчига қўриқчи керакми?" мақоласида билдирилган фикрлар бизни жуда хурсанд қилди... Ўзини кўрмасдан қўшиғини тингласангиз бўладиган Севара Назархоннинг нечоғли кийиниши мақолада сал пардалаб ёзилибди. Шу кунларда газета дўконларида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Юлдуз Абдуллаева сурати туширилган тақвим (календарь) газета дўконларида сотилмоқда. Буни диёнатли, ориятли бирорта киши харид қилаётгани йўқ. Киоска ойнасига ёпиштирилганича сурат ишва қилиб турибди. Хонандаларимизга не бўляпти, ўзи!

Мирзоҳид БАКИРОВ
Фарғона тумани, Хонқиз қишлоғи
ШОҲСАНАМ тайёрлади

"Интерньюс" — Ўзбекистон халқаро ташкилоти "Продакшн фонд" лойиҳаси

ўзининг тўртинчи танловини эълон қилади

Танловда Ўзбекистоннинг барча оммавий ахборот воситалари вакиллари жамиятимиздаги долзарб, ижтимоий аҳамиятга эга муаммолар ҳамда уларни ҳал этиш йўллари акс этган лойиҳалар билан иштирок этишлари мумкин. Ғолиб лойиҳалар моддий жиҳатдан қўллаб-қувватланади.

Танловда теле ва радиодастурлар, кичик ҳажмдаги ҳужжатли фильмлар, ижтимоий видеороликлар, газета мақолалари, Интернет саҳифалар яратишга қаратилган лойиҳалар кўриб чиқилади.

Аризалар 2003 йилнинг 25 июнигача қабул қилинади.

Аризага хомаки сценарий, иш режаси, бюджет, бирон-бир оммавий ахборот воситасининг кафолат хати, лойиҳа ижрочиларининг оммавий ахборот воситаларидаги иш тажрибаси ҳақидаги маълумотлар ҳамда матбуотда ёритилган ишлар (аудио ва видео ёзувлар, мақолалар ва ҳоказо) илова қилиниши шарт.

Тақдим этилаётган лойиҳаларда қуйидаги маълумотлар акс этиши керак:

— асос, ишлаб чиқаришнинг мақсад ва натижалари;

— ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг аудиторияси (маҳаллий, минтақавий, республика);

— лойиҳанинг жамиятга таъсири;

— тайёр маҳсулотни тарқатиш механизми (телевидение, радио ёхуд даврий нашрларнинг аниқ номи) Эркин ижодий гуруҳлар ёки журналистлар оммавий ахборот воситаларидан маҳсулотни бепул тарқатиш кафолати қайд этилган келишув хатини тақдим этадилар;

— ишлаб чиқарувчилар (продюсер ва журналистлар)нинг малакаси ҳақида маълумот, шунингдек, бир неча муаллифлик ишлари тақдим этилади. Компания ҳамда студиялар юридик мақомларини тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этадилар.

— лойиҳа бюджетига киритилган барча сарф-харажатлар асослаб берилиши керак.

Нуфузли ҳакамлар ҳайъати аризаларни 2003 йилнинг 10 июлига қадар кўриб чиқади. Ҳакамлар ҳайъати томонидан рад этилган аризалар юзасидан тушунтириш ёки шарҳлар берилмайди.

Манзил: Тошкент, 700070, Камол Жалилов кўчаси, 31.
Телефон/факс: 152-40-44, 152-40-45, 152-40-46, 152-40-47. E-mail: office@internews.uz

Дараклар

ҚУРБОНЛАР СОНИ ОРТМОҚДА

Жазоир ҳукумати пойтахт яқинида рўй берган даҳшатли зилзиладан ҳалок бўлганлар сони кундан кунга ортиб бораётганини маълум қилди. Сўнгги расмий маълумотларга қараганда, табиий офат қурбонлари 2162 кишига етган. Айни вақтда маҳаллий ва халқаро қутқарувчилар вайроналар остида қолганларни қидиришда давом этишмоқда. Мутахассислар фикрича, бу Жазоирда охирги 20 йил ичида содир бўлган энг кучли зилзиладир. Мамлакат 1980 йилда ҳам ана шундай офатдан жабр кўрганди. Ўшанда Ал-Аслам шаҳридаги зилзила оқибатида 5000 дан ошиқ киши қурбон бўлганди. Бу сафар фожиа пойтахтдан 80 км шарқда рўй берди. Зилзила кучи Рихтер шкаласи бўйича 8,7 баллни ташкил этди.

КАРЗАЙ ЯНГИ ЛОЙИ ЖИРҒА ЧАҚИРМОҚЧИ

Афғонистон раҳбари Ҳамид Карзай маҳаллий ҳокимият раҳбарлари ва диний арбоблар билан бўлган учрашувда ҳозирги ҳукумат мамлакатда ижтимоий-иқтисодийислоҳотларни кўнгилдагидай олиб боролмаётганини тан олди. Афғонистонга халқаро ҳамжамият молиявий кўмак кўрсатаётганига қарамай, ҳозирча ижобий натижаларга жуда қийинчилик билан эришиляпти. Мамлакат ҳали ҳам гиёҳвандлик моддалари етиштириш бўйича биринчиликни қўлдан бермай келмоқда.

Ҳамид Карзай маҳаллий ҳокимият идоралари бюджетига тушаётган маблағ марказий бюджетга ўтказилмас экан, аҳвол яна оғирлигича қолаверишини таъкидлаган. Шунингдек, янги афғон давлати раҳбари вазият шу тариқа чигаллашиб бораверса, Лойи Жирғани тарқатиб юбориб, қайтадан сайлов ўтказажагини маълум қилган. Унинг билдиришича, ҳукумат қурултойи ўзига юклатилган вазифаларни тўла адо этолмаяпти.

ОЛТИН НАРХИ КЎТАРИЛМОҚДА

Мутахассислар сўнгги вақтда олтиннинг бозор нархи ошиб бораётганини таъкидлашмоқда. Бундан 3-4 йил аввал қимматбаҳо металл нархи кескин тушиб кетган эди. Бу ҳолат эса олтин савдоси бизнесменларини нархни барқарорлаштириш бўйича жиддий чоралар кўришга мажбур қилди. Шу мақсадда 1999 йил 26 сентябрда Европанинг 15 марказий банки томонидан олтин таклифини камайтириш тўғрисида битим имзоланди. Ҳужжат кучга киргач, олтин баҳоси секин-аста ошиб борди. Агар 1999 йилда 1 унция олтин нархи 272 долларни ташкил этган бўлса, жорий йил бошига келиб 385 долларгача кўтарилди.

Соҳа мутахассислари ишлаб чиқариш бозор конъюнктураси, яъни талаб ва таклифга мос равишда йўлга қўйилса, олтин баҳоси барқарор ўсишда давом этишини айтишмоқда.

ДУНЁ ЧЕКИШГА ҚАРШИ

Швейцариянинг иқтисодий маркази Женевада Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг навбатдаги ассамблеяси бўлиб ўтди. Унда бир қанча муҳим ҳужжатлар муҳокама қилинди. Шу жумладан, 192 давлат томонидан чекишга қарши конвенция қабул қилишди. Табиийки, тиббиёт ходимлари бу воқеани олқишлар билан кутиб олишди. Эътиборли жиҳати, агар ушбу конвенция барча давлатлар томонидан ратификация қилиниб, кучга кирса, сигарета рекламасига бутунлай чек қўйилади.

Ҳозирда дунёнинг айрим мамлакатлари, масалан, Швейцарияда оммавий ахборот воситалари орқали тамаки маҳсулотларини реклама қилиш қонун йўли билан тақиқланган.

КЕЛГУСИ УЧРАШУВ — ИОРДАНИЯДА

Яқин Шарқда вазият ҳали-ҳануз кескинлигича қолмоқда. Фаластин ва Исроилда деярли ҳар ҳафта содир этилаётган қўпорувчилик ҳаракатлари икки томонлама можарони ҳал қилишга имкон бермаяпти. Кўпчилик кузатувчилар яқин кунларда Иордания ғарбидаги Акаба шаҳрида ўтказилиши кўзда тутилаётган халқаро саммит бу борада ижобий натижалар келтириши мумкинлигини айтишмоқда.

Акаба саммитида Қўшма Штатлар Президенти Жорж Буш ва Фаластин, Исроил раҳбарлари қатнашиши кутилмоқда. Бир стол атрофида юзма-юз ўтказиладиган мулоқотлар муаммо ечимини топиш имконини бериши мумкин. Саммитда, шунингдек, бир муддат аввал ишлаб чиқилган "Йўл харитаси" режасини амалга ошириш йўллари ҳам муҳокама қилиниши кўзда тутилмоқда.

Интернет хабарлари асосида Абдул СОБИР тайёрлади

Кузатув

ДОЛЛАРГА НИМА БЎЛАЯПТИ?

Ўтган жума куни дунё бозорларида АҚШ долларининг қиймати сўнгги йиллардаги энг паст даражагача тушиб кетди. Бу эса, ўз навбатида, долларнинг рақиби бўлган Европа Иттифоқининг пул бирлиги — евронинг қадри мутаносиб равишда кўтарилишига олиб келди. Ёдингизда бўлса, евро муомалага киритилган йили бир евро 1,18 АҚШ долларига тенг эди. Бироқ кейинчалик евро долларга нисбатан 30 фоизгача қадрсизланиб кетиб, бир евро атиги 0,82 долларни ташкил қилган вақтлар ҳам бўлди. Бу эса еврога ишониб, уни сотиб олганлар анча зарар кўрганлигини англатарди. Яъни, айтайлик, қўлингиздаги минг долларга 1,18 доллардан евро сотиб олган бўлсангиз, орадан маълум муддат ўтиб, минг долларга сотиб олган пулингизнинг қадри 700 долларга тушиб қолади. Ва, аксинча, еврони 1,18 доллардан алмаштирганларнинг сармояси 30 фоизга ортади.

Жаҳон молия бозорларида бундай курс ўйинлари бўлиб туради. Айрим мамлакатларда асосий банкларнинг раҳбарлари ўзаро тил бириктириб "курс ўйинлари" ўтказиши натижасида бир ҳовуч одамлар бир зумда юз миллионлаб доллар фойда кўргани ҳолда, мамлакатнинг ўзи ана шунча зарар кўриши ҳолатлари учраб туради. Баъзи миллионерлар биржадаги валюта курсларини тўғри башорат қилиб, сармояларини орттириб олишади. Хусусан, дунёнинг кўплаб мамлакатлари, жумладан, Ўзбекистонда ҳам ўзининг жамғармасини очган америкалик миллиардер Жорж Сорос 1992 йили валюта курси ўйнашидан бир миллиард доллар фойда олиб, инглиз фунт стерлинги 20 фоизга девальвация қилинишига сабабчи бўлган. Аммо кейинчалик япон валютаси иенанинг курси билан "ўйнашган" жаноб Сорос 700 миллион долларга "тушиб" қолган. Ҳозирги кунда Жорж Сорос АҚШ долларини сотиб, еврога алмаштирмоқда. Шу тариқа истиқболда кутилаётган доллар курсининг ортишидан фойда кўришни мўлжаллаб турибди.

Хўш, нима учун дунёдаги етакчи валюта ҳисобланган АҚШ долларининг қадри тушиб бормоқда? Маълумки, ўтган йилнинг декабрь ойида АҚШ ҳукумати Ироққа нисбатан ҳарбий ҳаракатларни амалга ошириши мумкинлиги ҳақидаги хабарлар тарқалгач, долларнинг нархи пасая бошлади. Чунки уруш бошлангудек бўлса, нефтнинг нархи кўтарилажаги тахмин қилинганди. Ҳақиқатан ҳам, қисқа вақт ичида дунё бозорларида бир баррель нефтнинг нархи 35 долларгача кўтарилиб кетди. Бундан биринчи навбатда нефть экспорт қилувчи давлатлар катта фойда кўрди. Масалан, қўшнимиз Қозоғистонга қўшимча нефть доллари оқиб кириб, долларга нисбатан талаб пасайиб кетиши натижасида қозоқ миллий валютаси танганинг қадри уч фоизга мустаҳкамланди. Агар шу йил бошида бир доллар 155,8 тангага тенг бўлса, ўтган ҳафта 150,5 тангани ташкил қилди. Бу нимани англатади? Биринчи навбатда, миллий валютада маош оладиган халқ четдан келтирилган молларни янада арзонроқ баҳоларда сотиб олиш имконига эга бўлади. Бироқ танганинг иккинчи томонига қаралса, бундай ҳолат бир томондан мамлакатга четдан товар кириб келиши — импортни кучайтирса, иккинчи томондан миллий экспортчиларни бирмунча ноқулай аҳволга солиб қўяди. Чунки, миллий валютанинг долларга нисбатан кучайиб кетиши мамлакатда ишлаб чиқарилган товарлар нархи кўтарилишига олиб келиб, экспортга чиқариладиган товарлар ташқи бозорда рақобат қилишга зўрланиб қолади.

АҚШ долларининг евро, япон иени ва Швейцария франкига нисбатан тез суръатлар билан қадрсизланиши натижасида Америка бозорларига келтирилаётган импорт маҳсулотлар нархи кўтарилди. Бу эса халқ уларни сотиб олиши имконини пасайтираяпти. Айтайлик, Оврўпада ишлаб чиқарилган битта автомобилнинг АҚШдаги нархи 20000 доллар бўлса, бугунги кунда долларнинг қадрсизланиши оқибатида унинг нархи 22000 долларни ташкил қилиши мумкин. Фарқни ўзингиз ҳисоблаб, хулоса чиқараверинг! Албатта, бундай аҳвол оврўпалик экспортчиларни ташвишга солмоқда. Чунки иқтисодиёти долларга асосланган мамлакатларда улар ишлаб чиқарган маҳсулотларнинг нархи қимматлашиши сабабли экспортга сотиш ҳамда ишлаб чиқариш ҳажмлари пасаяди. Охир-оқибатда, ишсизлар сони ортиб, ижтимоий муаммолар кучаяди.

Уйдаги ҳисоб бозорга тўғри келмайди, деган нақл бор. АҚШ Ироқдаги ҳарбий ҳаракатларда зафар қучса, долларнинг қадри кучайиши кутилаётганди. Бироқ Америкадаги иқтисодий ўсиш суръатлари жуда пасайиб кетганлиги ва ҳарбий ҳаракатларга катта маблағ сарфланиши натижасида "кўк"нинг қадри кескин пасая бошлади. Бу эса дунёдаги инвесторлар ўз эътиборини еврога қаратишига сабаб бўлди. Миллиардлаб долларлар кўплаб миқдорда евро сотиб олишга сарфланиши "кўк"нинг нархи тушишини келтириб чиқарди.

Долларнинг қадрсизланиши, ўз навбатида, АҚШдаги ишлаб чиқарувчиларни рағбатлантирувчи омил бўлиб хизмат қилиши туфайли мамлакатда ишлаб чиқариш даражаси юксалиб, иқтисодиётга ижобий таъсир қилишини ҳам унутмаслик керак. Одатда, миллий валюталарнинг қадри тушаётганда пулнинг қадрини кўтаришга қаратилган чора-тадбирлар кўрилади. Бироқ ўтган ҳафта АҚШ Савдо вазири ўз ҳукумати долларнинг мавқеини кўтаришга ҳаракат қилмаслигини, чунки қадри паст доллар мамлакатдаги иқтисодий ўсишга ижобий таъсир кўрсатишини эътироф қилди. Дунё валюта бозорлари вазирнинг гапларига дарров эътиборини қаратиши натижасида бир евронинг нархи 1,18 АҚШ долларигача кўтарилди.

Долларнинг келажаги ҳақидаги башоратларга келсак, дунёдаги етакчи валютанинг ҳаддан ташқари қадрсизланиши жаҳон миқёсида иқтисодий бўҳронни келтириб чиқариши мумкин. Шунинг учун ҳам, дунё ҳамжамияти долларни мустаҳкамлашга қаратилган чораларни кўриши кутилмоқда.

Шуни эътироф қилиш керакки, "кўк"нинг қадрсизланиши мамлакатимизга қай даражада таъсир кўрсатаётганини аниқ айтиб бўлмайди. Чунки миллий валютамизнинг долларга нисбатан курси талаб ва таклифга қараб эмас, балки Марказий банк томонидан ўрнатилади. Шунга қарамай, банк уни "ўрнатилган курс бўйича сотиш ва сотиб олиш мажбуриятини олмайди". Айни пайтда давлат, тижорат ва қора бозор каби уч хил валюта курси мавжуд. Агар ўтган ҳафта бир АҚШ доллари Марказий банк томонидан салкам 970 сўм қилиб белгиланган бўлса, "қора бозор"даги нархи эса 1120 сўмни ташкил қилди. Дунё бозорларида нархлар тушаётган бир пайтда бизда долларнинг нархи секин-аста кўтарилаяпти.

Таъбир жоиз бўлса, биз океанда сузаётган "Эркин валюта бозори" номли улкан кемага резина қайиқда етиб олишга ҳаракат қилаяпмиз. Кўриб турганингиздек, кучлар тенг эмас!

Бахтиёр ШОҲНАЗАРОВ

Эссе

(Давоми. Бошланиши ўтган сонда)

13. Оламнинг, демакки, одамнинг тўрт унсурдан таркиб топганини ҳамма билади. Буни қарангки, Деновда бу унсурларнинг ҳаммаси соз. Денов ишғол қиладиган чўллар тугаб, тоғлар бошланадиган минтақага тўғри келади. Бу — ҳавонинг созлигига кафолат: ёз салқин, қиш мўътадил. Шунинг учун илгарилари фақат Деновда шакарқамиш етиштирилар эди. Денов хурмосининг довруғи-ку Ўзбекистондан ҳам ташқарига чиқиб кетган. Тўғри, қўшни туманларда, ҳатто бошқа вилоятларда бир илож қилиб хурмони ўстириш мумкин ва шундай бўляпти ҳам, аммо бирон жойда Деновдагичалик хурмо серҳосил ва ширин бўлмайди. Ҳеч бўлмаганда бу йилгидек совуқ уриб кетади. Деновнинг марказида "Дендрарий" боғи бор ва бу ерда қандай дарахтлар ўсмайди дейсиз. "Лола дарахти"ни кўриб бу дунёнинг турган-битгани мўъжиза экан-да дейсиз. Бир пайтлар Петрарканинг бошига гултож бўлган дафнага бу ерда жайдари ўсимлик сифатида қарашади. Ҳай-ҳай демасангиз, бамбук бир кеча-кундузда 5 метргача ўсади. Бир қарашда эътиборни тортмайдиган тафсилотлар Деновнинг тупроғи, суви, ҳавоси созлигига рад этиб бўлмайдиган далолатдир ва шунинг учун ҳам кўп деновликларнинг томорқаси йил бўйи "ишлайди".

14. Оламни ҳайратга солган улуғ бобомиз Абу Наср Форобий "Фозил одамлар шаҳри" деган китобида истиқомат учун соз ва носоз бўлган манзилларнинг таърифини баён қилади. Соз жойларнинг аломатлари санаб ўтилган саҳифаларини ўқиётиб, Форобий бу сатрларни битаётганида Деновни назарда тутмадимикан, деб ўйлаганман. Шу китобда айтилишича, соз тупроқ тоғларнинг қандай жойлашуви, шамолларнинг қандай ва қаёқдан эсиши, ичимлик сувининг аҳволи ўша юрт истиқоматчиларининг нафақат сиҳат-саломатлигига, балки уларнинг қувваи ҳофизаси ва ақлий ривожланишига ҳам жуда сезиларли таъсир қилар, ҳатто одамларнинг табиатидаги муайян хусусиятлари ҳам тупроқ, сув, ҳавонинг аҳволига боғлиқ бўлар экан.

15. Хайрободда Тожиддин Махсум деган бир улуғ инсон яшаб ўтди — бу дунёда 96 йил умр кўрди. Ёшлигида 40 йилдан зиёд 200-240 килолик пахта тойини елкасига кўтарган. Бундай юкчиларга кўпроқ маош берилганди шекилли. 30-йиллар ана шу одамнинг суҳбатларидан баҳраманд бўлдик. Уйимизга кўп келар, отамнинг укахондаси эди. Ҳайратланса ёки завқи тошса, "Аллоҳу Акбар" деб хитоб қиладиган одатлари бор эди. Кейин-кейин, оқ билан қоранинг фарқига борадиган бўлганимдан сўнг, бу одам эгаллаган илоҳий илмларнинг чегараси йўқлигини билдим. Бу инсон ҳақидаги тасаввурингизни салгина бўлса-да бойитмоқ учун бир иккита тафсилот айтаман: Устоз Абулқосим Фирдавсийнинг "Шоҳнома"сини асл матн — форс тилида бошдан-оёқ ёд билар, завқи тошган маҳаллар бу муҳташам асарнинг дуч келган жойидан ўқиб кетар эдилар. Мен ўшанда "Шоҳнома"нинг нақадар мусиқавий оҳангда битилганидан қаттиқ ҳайратланган ва жон-дилим билан яхши кўриб қолганман. Кейин эринмасдан Душанбега бориб, "Шоҳнома"нинг еттитами, саккизта жилдини топдим ва ҳамон уни хазинадай кутубхонамда алоҳида асрайман. Муҳаббат зўр бўлганидан сўнг, тил билмоқнинг ҳатто кераги ҳам йўқ экан. Яна ўзаро ёлғиз суҳбатлар чоғи устоз бирдан Бедилни қироат қила бошлар эдилар: ғазал ўқиётган одамнинг оғзидан олов чиққанини ўшанда кўрганман. Бу аланга-ўт мени тамоман куйдириб юборар эди. Энди билсам, маҳмадоналик қилиб мен ҳам гурунг бериб юборар эканман, шекилли, устоз ишқ шарбатидан маст бўлиб, жазавага тушар даражада шиддат ва шашт билан то ўзини босиб олгунча Мирзо Бедилни ўқир, мен эса оловнинг ичида қолиб кетар эдим. Устоз эллик йилдан кўпроқ қандли диабет хасталигининг азобини тортди. Шундан бўлса керак, умрининг сўнгги йилида кўзлари ожиз бўлиб қолди. Қанд касалида оёқлар увишиб қолишини билганим учун ижозатлари билан оёқларини уқалаб қўяр эдим. Бир марта ҳужраларига кирсам, кўзимга ухлаётгандек кўринди, ёнимда бир ҳамкасбим бўлиб, бу дунёда шундай одамлар борлигини кўрсин деб, эргаштириб борган эдим. Оромини бузмай деб, деярли шивирлашиб гаплашиб ўтирдик. Сўнг мен жуда авайлаб устознинг аллақачон эти қочиб дағаллашиб қолган оёқларини эҳтиётлик билан уқалай бошладим. Кўп йиллардан буён қора меҳнатдан чиқиб кетганлигим учун қўлимнинг пахтадай юмшоқлигини биламан. Шундай бўлса ҳам, меҳрнинг баландлигиданми, яхшироқ ҳузур қилсинлар деб қаттиқроқ уқалаб юборибман. Бир пайт Устоз: "Кимсан, оёғимни оғритдинг!" деб юбордилар. Мен овоз бердим, у киши дарҳол танидилар. Негадир оталарини эсладилар. Маккатилло уламолари Устознинг оталарини уч йилми тўрт йил олиб қолган эканлар. Яна кўп гаплар — нафас олмай ўтирибмиз. Ҳар гапнинг орасида: "Аллоҳу акбар!" Менинг Машраб ҳазратларига муҳаббатим зўрлиги эсларига тушиб қолдими, Машрабдан ўқий кетдилар-ку. Менда "Ҳа", дейдиган ҳол ҳам, жон ҳам қолмади. Энди-энди ўйласам, Устоз менинг кўнглимга қараган, тўғрироғи, менинг кўнглимни суямоқчи бўлган эканлар. Бу суҳбатимиз сўнггиси эканлигини мен қаёқдан билибман. Лекин устоз буни билган ва шунинг учун ҳам кўнглимга қувват бўлган эканлар.

Айтинг, шундай инсонларга бешик бўлган тупроқни кўзга суртмасликнинг иложи борми!

16. Мен Сизга айтсам, Сурхондарё адабий муҳитининг XX асрдаги таянчи ҳисобланган Менгзиё Сафаров ҳам Деновда эсини таниб, сўнгра ёзувчи бўлган — Менгзиё ака Назар Тўраевлар билан бир синфда ўқиган.

Бу одамнинг орамиздан кетганига анча бўлди, аммо ҳалиям адабий давранинг тўрида ҳаммани оғзига қаратиб ўтирганга ўхшайди. Бўлмаса, ҳаётлик чоғида (қазосидан сўнг-ку битта ҳам китоби чоп этилмади) уч-тўртта китоби чиққан. Ваҳоланки, Жовли Хушбоқов, Насриддин Исмоилов деган муаллифларнинг ҳар йили икки-учтадан китоби чиқади, аммо уларнинг бировини ҳам адабий жамоатчилик ўзининг намояндаси деб ҳисобламайди — ҳар қалай, мен шундай деб ўйлайман, буни ҳатто уларнинг ўзлари ҳам инкор қилмасликларига негадир ишонганим учун шундай демоқдаман. Аммо Менгзиё Сафаров ҳақида бундай деб бўлмайди-да!

ДОВРУҚЛАРНИНГ ҚАНОТИДА ЯШАЙДИ ДЕНОВ

Биласизми, баъзан халқ, яъни кўпчилик ҳақида ноқулай гаплар айтилади, ҳатто қайсидир муаллифда "оломон", "ёвуз оломон" деган иборалар бор. Аммо, менинг фаҳми ожизимча халқ "оқ" билан "қора"нинг фарқини сиз билан мендан яхшироқ ажратади.

Менимча, халқ, яъни адабий жамоатчилик ва нафақат жамоатчилик Менгзиё аканинг ёзиб, чоп этганлари айни ҳақиқатлар эканлигини кўнгилнинг тубидаги ботин туйғулар билан англайди ва уни мудом яхши кўришда давом этаверади. Ваҳоланки, ҳамма замонларда ҳам тўғри гапларни айтиш, ҳатто уни ёзиш жуда қийин бўлган, бу иш ҳамманинг қўлидан келавермаганидан ташқари жуда оғир — бирингиз икки бўлмайди, эътибордан четда қоласиз. Қаранг, Менгиё ака билан шу-унча йил нон-туз бўлиб, бу улуғ инсоннинг оҳорли кўйлак кийганини бирон марта кўрмаганман!

Ана шу одам бир марта: «Ёзиб қўйган роман, қисса, ҳикоя ва эсселарим йигирма саккиз китоб бўлади», деган эди. Нега йигирма беш ё ўттиз эмас, айнан йигирма саккиз жилд? Бу ҳақда кўп ўйлаганман ва Буниннинг энг сўнгги васиятномасини ўқиганимдан сўнг нималарнидир англагандай бўлганман — демак, Менгзиё ака худди Бунинга ўхшаб ёзганларини алоҳида-алоҳида жилд ҳолига келтирган ва улар йигирма саккизта бўлган! Улар қачон жавонларимиздан жой олади — шуларни ўйласам, бадавлат, жудаям бадавлат бўлгим келаверади, аммо дарёда сув кўп бўлгани билан уни ит тили билан ичар экан-да.

17. Тошкентнинг нафақат беморлари, балки адабий доираларига ҳам маълум бўлган жарроҳ Менгбой Омонов ҳам Деновнинг тупроғидан яралган. Иягида кулдиргичи бор, шунинг учун доим кулимсираётганга ўхшаб кўринадиган Менгбой ака Хўжасоатда туғилиб, Андижонда Тиббиёт институтини тугатгач, "Хазорбоғ"да иш бошлади. Шу одамнинг шарофати билан қишлоқ шифохонаси халқнинг тилига тушди. Менгбой ака бу ерда жарроҳлик қилган йилларда биз мактаб ўқувчиси эдик ва Менгбой акалар хонадони билан бизнинг оиламиз ўртасида яқинлик бўлганидан мен бу одамни ўзимга яқин олар ва шунинг учун яхши билар эдим. Биласизми, Менгбой ака ўзи бошқарадиган жарроҳлик бўлимини иккинчи эмас, биринчи уйига айлантириб олган, чунки кўп ҳолларда ишнинг кўплигидан шу ерда ётиб қолар, буни унинг мухлис мижозлари ҳам яхши билганидан кеча-ю кундуз шу ерга келишаверар эди. Энг муҳими, қандай бемор бўлишидан қатъий назар, қаноатланарли даражада ҳаммага ёрдам бера оларди. Мен ҳатто бу одамнинг баъзи дўхтирларга ўхшаб жамоат жойларига чиқиб, тантанали зиёфатларда ўтиришини нафақат эшитиш, ҳатто тасаввур ҳам қилолмасдим — шу ернинг ўзида бир парча нон билан нафсини қаноатлантирар эди. Бу гапларга ҳам ўттиз йилдан ошиб кетди. Менгбой ака ҳозир Тошкентда, лекин эрталаб уйидан олиб келинадиган бир парча нон ва иккита картошка билан тушлик қилиб қўядиган одатини ҳалиям ташлагани йўқ.

Ёшим бир жойга бориб — элликдан ошганимдан сўнг, энди-энди билаяпман — Менгбой аканинг бу одатини "нон емаслик" билан эмас, соатлаб дастурхон атрофида ўтиришга вақти йўқлиги билан изоҳлаш керак экан. Чунки ҳаммамиз ҳам умрнинг омонат, вақтнинг эса ғанимат, яъни ҳисоб-китоби, охири борлигини билолмаймиз, умрни дарёга ўхшатамиз ва уни ҳеч қачон қуримайди, доим оқиб ётаверади деб ўйлаймиз ва бундай деб ўйлаш бориб турган ғофилликнинг айни ўзгинасидир.

Менгбой ака ёш, бунинг устига рўзғор бўлишига қарамасдан худди ҳозиргидай ўшанда ҳам қўлга қарамас ва буни халқ яхши билар, худди шунинг учун ҳам ҳамма, ҳатто у кишидан наф кўрмаганлар ҳам яхши кўришар, одамларнинг орасида "Менгбой Омонов пора олмас экан!" деган гап тарқалиб кетган эди — кўпчиликнинг ҳожати тушадиган одамнинг таъмагир бўлмаслиги қандай яхши! Олий мактабни битирганимдан сўнг, Менгбой аканинг худди шу "айб"и ҳақида очерк ёздим ва кўп йиллар таъмагирларнинг маломатидан бошим чиқмади, чунки эътирофда инкор бор — Менгбой акадай қўли тоза одамларга ҳурмат назари билан боқиш ва буни газетада чоп этиш таъмагирларнинг юзига тупириш билан баробарлигини билганлигим учун ҳам ўша очеркни ёзганман: эҳтиёжмандларга яхшилик қилиб, ҳузур топадиган одамларга шарафлар бўлсин!

Бошқаларнинг назарида битмас-туганмас имкониятларга эга бўла туриб, ҳозир ҳам Менгбой аканинг бири икки бўлгани йўқ, чунки бундай одамлар нажотни — илмдан, дил роҳатини — беминнат яхшиликдан излайдилар.

Бурноғи йили Раҳмон Омонович Муҳаммадиевни "Ўзбекистон Қаҳрамони" унвони билан тақдирлаш тўғрисида Президентимизнинг Фармони элга овоза бўлганда, деновликлар бир қалқиб тушди. Чунки Раҳмон ака тақдирини Деновга боғлаган инсонлардан — кўп, жудаям кўп одамларга яхшилиги ўтган. «Амир Темур» ширкат хўжалигига қарашли Бобtypeоғ орасидаги Чаған қишлоғида туғилиб, мамлакатимиз фахрига айланган бу шифокор Олий Мажлисда ҳам деновлик сайловчилар номидан сўзлайди. Элининг корига яраган одам деган ибора Раҳмон Омоновичга ўхшайдиган инсонлар ҳақида эканлигига негадир мен шубҳа қилмайман.

18. Деновнинг довруғи унинг деҳқонлари биландир. Шу маънода "Хазорбоғ" (каминангиз худди шу манзилда истиқомат қилади) ширкат хўжалиги унинг таянчи ҳисобланади. Васил Тихонович деган одам "Хазорбоғ"да раис бўлганида Меҳнат Қаҳрамони деган олтин медал олган эди. Отамурод Худойназаров деган тракторчи эса машина билан пахта териб қаҳрамон бўлган — Отамурод ака ўша 1967 йили сентябрнинг бошларида кийган этигини ўттиз саккиз кун деганда ечган экан.

Менгқобил Норқобилов бу хўжаликка раис бўлиб келгандан сўнг пахта экиладиган майдонларни аввал узунасига, сўнг ағдаргичини олиб ташлаб кўндалангига шудгорлатди — ҳамма раиснинг калласи шамолда қолипти, деди. Аммо сентябрга келиб, даладан териб олинган пахта хирмонжойларга сиғмай кетди: шартнома режаларнинг бажарилганидан кўпчилик бехабар қолди, ғўзапояда қолиб кетган пахтани қўшни хўжаликнинг... азаматлари кўзига суртиб териб кетди.

Куни битиб ана шу Менгқобил ака бурноғи йили бандаликни бажо келтирди — раислигида амфитеатрга ўхшаб кетадиган бир спорт иншооти қурган эди — шуни номига қўйишди: ўзи орамизда бўлмагани билан яхши инсон сифатида номи яшаяпти.

"Хазорбоғ" ҳалиям Деновнинг таянчи ҳисобланади — бултур бу ерда қарийб бир миллиард сўмлик пахта сотилди. Бундан хўжалик 170000000 сўм фойда кўрди. Ҳар гектар пахтазор 446000 сўм даромад келтирди — ёмонми?!

"Хазорбоғ"ликлар меҳнатнинг кўзини билади, десам муболаға деб ўйламанг — у қилишди, бу қилишди пахтанинг "Денов" деган навини яратишди. Ва, энг муҳими, ваколатли ҳайъат бу навни истиқболли деб топди — бунисига нима дейсиз!

Айтдим-ку, «хазорбоғ»ликлар чатоқ, деб — қайсидир йили Мусурмонқул Шерқобилов деган раис (ҳозир нафақада) ғалланинг жойига пахта экди, октябрнинг бошида ҳар туп ғўзада ўттизтами-қирқта очилган чаноқ санашди — ҳалиям қойил қолмай кўринг-чи!

19. Абдулҳаким Эшмуратовнинг Деновга ҳоким бўлиб келган куни: «Қандай йигит экан», деб бир ҳамкасбим билан навбатдан ташқари сессияга қизиқсиниб кирган эдик. Етти йил Деновга ҳокимлик қалган Тилло Менглиевнинг хизматлари саналди. Сўнг ёшгина, камтаргина (кўринишдан-да) қорамағиз бир йигит Тилло Менглиевдай номдор раҳбар ишлаган вазифага тавсия қилинди. Табиийки, вилоят ҳокимининг тавсияси бир овоздан маъқулланди.

Худди бошқа жойлардагидай Деновда ҳам янги раҳбар зудлик билан чор тарафдан "штурм" қилинади ва, менимча, бу мутлақо табиий ҳолдир. Энг муҳими, бошқа жойларни билмайман, аммо Деновда сир деган гапнинг ўзи йўқ. Ўтган икки йил натижалари Абдулҳаким Эшмуратовнинг кенг маънода маърифатли, Президентимиз сиёсатидан оғишмайдиган, изчил ва қатъиятли раҳбар эканлигини исботлади — бунга нафақат раҳбарлар, балки бутун халқ иқрор бўлди.

Мен сизни ишонтириб айтаманки, Деновда ҳам кузатувчилар кузатилувчининг гап-сўзлари, ҳаракатларидан биринчи навбатда айб-нуқсон излайдилар ва уларни кўздан яшириш мумкин эмас. Ҳозирча кузатувчилар айтарли "муваффақият"га эришганлари йўқ. Чунки деновлик пахтакорлар ҳам, ғалакорлар ҳам икки йилдан бери шартнома режаларини қийинчиликларсиз, зўриқишларсиз уддалашмоқда. Бу миллиард-миллиард сўмлаб даромад деганидир ва халқ буни ҳис қиляпти.

Кузатувчилар яна бир ҳолга ҳайрон: икки йилдан бери туман пахтакорлари шартномани бажаргунча кунлар очиқ туради ва шартнома бажарилган кунининг эртасига, албатта, э-эзилиб ёмғир ёғади. "Нега шундай бўляпти, сиз биласизми?", — деб бир-икков мендан ҳам сўради. Буни билмайман-у, лекин Танарийдан Жалолиддин Мангубердининг ёзнинг жазирамасида қайроқтош билан шаррос ёмғир ёғдирганини ўқиганман, дедим.

20. Чўлу биёбонда уч кун тинмасдан ёмғир ёғади, лашкар ивиб, ёмғирдан безор бўлади ва Жалолиддин Мангубердига безор бўлдик, тўхтат, дейди. Биласизми, шунда Жалолиддин Мангуберди бундай деган: "Бу иш менинг қўлимдан кемайди!" — қойил қолганман бу жавобга. Чунки барча файз-баракот Аллоҳдандир.

21. 280 минг нафар инсон истиқомат қилаётган бу туманда 1660 та хўжалик юритувчи субъект фаолият кўрсатмоқда. Унинг 1413 таси нодавлат корхоналар; Аҳмад Нарзуллаев деган фермернинг қўрасидаги қора моллар сони 1800 дан ошиб кетди — ҳаммаси қўлдан озиқ ейди. Деновнинг яна бир тилга тушган тадбиркори Амир ҳожи эса шаҳарнинг қоқ марказидан "Бахт уйи" қурди — тилло узукка олмос кўз қўйгандек бўлди.

22. Деновда ҳам даромаднинг асосий қисми деҳқончиликдан келади. 2002 йилда 54 минг тонна ғалла, 45 тонна пахта етиштирилди. "Исмоил" фермер хўжалигида ғалланинг ҳосилдорлиги 104 центнерга етди. Туман бўйича ғалланинг даромади 2,2 миллиард, пахтанинг даромади 5 миллиард сўм бўлди. Ғалланинг 14 минг, пахтанинг 9 минг тоннаси фермер хўжаликларининг зиммасига тўғри келди. Шундан ҳам кўриниб турибдики, туманда ширкат хўжаликларининг мавқеи баланд — хўжалик юритишнинг бу шакли ўз имкониятларини намоён этмоқда. Масалан, Ш. Қобилов номли ширкат хўжалигида рентабеллик даражаси 35,12 фоизга етди.

23. Турларнинг табиий танланиши ҳақидаги тилло қонун қишлоқ хўжалиги, ҳатто молиявий фаолиятга ҳам тааллуқлидир. Ҳали шундай кунлар келадики, барча экин майдонлари жанобий фермерларнинг тасарруфига ўтади. Ана шунда соф фойданинг миллиард-миллиард сўмлаб олинганини кўраверасиз. Чунки тараққий этган мамлакатда битта кўрсаткич бор — соф фойда: кўринган тоғнинг эса узоғи йўқ.

® **Тожиддин РАЗЗОҚ**

Руҳият

МАҲМУД ФАРШЧИЁН:

НУРЛАР ЖИЛОСИ...

Аллақандай самовий нур, сизга таниш шакллар, бир қарашда ўзига ром этувчи ажиб гўзаллик, уйғун рангларнинг мумтозликка йўғрилган нафис рақси. Лекин буларнинг бари ҳарир парда ортига жойлашгандек. Кўринмас бу пардани олиб ташлаш ниятида сиз унга тикилаверасиз, тикилаверасиз.

Бу ҳол сиз билан устоз Маҳмуд Фаршчиён чизган суратларга боққанингизда рўй берса, ажаб эмас. Зеро, Маҳмуд Фаршчиён бежиз малакут мулкининг, яъни самовий мулк мусаввири деб аталмайди. Мусаввир қаламига мансуб суратлар "Дизайн ва амалий санъат асарлари", "Наққош ва тарроҳи" (1976), "Шоҳномаэ-йэ-Фэрдавси" (1991), "Наққоши тарроҳи" (1992), "Ҳофэз" (1997) каби тўпламларга жамланган ва нурлар мажмуи бўлган бир қуёш янглиғ Эрон миниатюра санъати хазинасидан муносиб жой олган.

"Каъба фарзанди" миниатюраси ана шу гўзаллик улашувчи улкан қуёшнинг бир заррасидир. Сурат — жуда гўзал. Унга содда қилиб шундай таъриф берсангиз ҳам бўлади. Зеро, суратдан олган илк таассуротингиз самараси — лабингизда пайдо бўлган ним табассум ва кўзларингизда очиқ намоён бўладиган ҳайрат бу сўзларнинг исботидир. Суратдаги она ва бола тасвири диққатингизнинг биринчи фотиҳи бўлади. Зулмат қаъридан ёвузликни енгиб ўтаётгандек тасвирланган она илоҳий бир нурга йўғрилган. Бу нурга эса она қўлидаги мурғак гўдак сабаб бўлса, ажаб эмас. Меҳр кўзда, дейишади. Аммо мусаввир бизга бу меҳрли кўзларни кўрсатмаган. Бунга ҳожат ҳам йўқ. Лабнинг биргина табассуми, гўдакнинг она томон талпинаётган митти қўллари барчасини изоҳлайди. Бу пинҳонликнинг иккинчи маъноси эса сизга маълум. Суратда Ҳазрати Али (р.а.)нинг дунёга келиши тасвирланган. Демак, улуғ инсонларнинг сиймоси соҳирлигича қолгани маълум. Чунки инсон нурни тўлалигича англолмагани учун ҳам унга интилади.

Фаришталар азалдан азизлик, муқаддаслик, илоҳийлик рамзи. Биз одатда беэътибор ишлатадиган "фариштали одам" жумласини кўрмоқчи бўлсангиз, айнан шу расмга қаранг. Дарвоқе, "Жаннат оналар оёғи остидадир". Бу ҳадис гул тўшаётган фаришта тимсолида ифодаланган. Қаранг, нақадар оддий ва таъсирли ифода. Аслида Эрон миниатюра санъатининг кучи ҳам шунда. Борлиқдаги барча гўзалликлар манбаи — инсон ва унинг Худо билан боғланиш истагини тараннум этадиган шеърият паноҳида шаклланган санъатдир бу. У томошабинни гўзаллик саройининг меҳмонига айлантиради, уни замон ва макон билан чекланмаган оламга ундайди. Бу саройнинг меҳмони эса гўзаллик билан доимо ҳамнафас бўлади. Эҳтимол, бу бизнинг давримиз, жамиятимиз одамлари учун ҳам оз бўлса-да, зарурият касб этади.

Ўз санъати билан ана шу эзгу мақсадга хизмат қилаётган Маҳмуд Фаршчиёнга эса тан бермасдан иложимиз йўқ. Барчага маълум миниатюра санъатини кичик доирасидан олиб чиқиб, фикрларни баён этишдаги имкониятларини очиб бериш, рангларга бу даражада уйғунлик бахш этиш ва, энг муҳими, инсонни ҳайратга сола олиш енгил иш эмас. Бунинг учун истеъдод, меҳнат керак.

Наргиза ТЎХЛИЕВА,
ЎзДЖТУ Халқаро журналистика факультети талабаси

Тақдир

«ЎЗБЕК МАДОННА»СИНИНГ ҚИСМАТИ

1934 йилнинг ёз кунларидан бирида, одамлардан панароқ жойда бола эмизиб турган ёшгина жувоннинг бу сурати 1938 йилда Парижда ўтказилган Халқаро фотокўргазмада Гран-при мукофотига сазовор бўлишини, бутун дунёни ҳайратга солишини ва "Ўзбек Мадоннаси" номи билан дунёга машҳур бўлиб кетишини Макс Пенсон ҳали тасаввур этолмасди!

Ўшандан кейин ярим асрдан кўпроқ вақт ўтади. Бу орада "Ўзбек Мадоннаси" дунё юзини кезиб чиқади, Халқаро фотокўргазмаларнинг экспонатлари тўридан жой олиб, миллион-миллион қалбларга эстетик завқ бағишлайди. Ўзбек аёли сиймосида жо бўлган гўзаллик ва покликни, муқаддас улуғворлик жозибаларини намоён қилиб келади. Бироқ шўролар даври исканжасида яшаётган мамлакат "ўзбек аёлини илоҳийлаштириб, уни жаҳоншумул мадоннага айлантирган фотомухбир"га эътибор берилмади ва унинг бу асари тақдирланмади ҳам, эътироф ҳам қилинмади.

Ниҳоят, 1992 йилга келиб, "Ўзбекистон овози" газетаси Макс Пенсоннинг ана шу дурдона фотоасарини чоп этади ва "Қаердасиз, менинг мадоннам?" дея масаланинг амалий томони билан қизиқади. Яъни, ўз ўқувчилари олдига ана шу суратда акс этган аёлнинг кимлиги ва қаердалиги, ўзбек Мадоннасининг қисмати қандай кечганлиги билан боғлиқ саволларни қўяди.

Бунга жавобан Макс Пенсоннинг барҳаёт фарзандлари "Ўзбек мадоннаси Марғилон шаҳри яқинида яшайди", дея хабар беришади.

И. Игошнинг "Ферганская правда" газетасининг 1992 йил 17 сентябр сонида босилган "Ўзбек Мадоннаси" мақоласида айтилишича, шундан кейингина ушбу сурат қаерда олингани ва унда ким акс топганлиги аниқланган. Маълум бўлишича, ўша куни (1934 йил) Марғилон истироҳат боғининг ёзги эстрада томошагоҳида вилоят драма театри артистлари Акмал Пўлатнинг "Зумрад" пьесасини кўрсатишаётган экан. Бош ролда 19 ёшли актриса Юлдуз Хўжаева бўлган.

У пайтлар болали аёллар учун ҳозиргидек "декрет" таътиллари бўлмаган ва Юлдуз эмизикли ўғилчасини гастролларда ўзи билан бирга олиб юрган. Антракт пайтида кексароқ ёшдаги бир актриса республика журнали учун қўлидаги гўдаги билан суратга тушиб беришини Юлдуздан илтимос қилиб қолади.

Аввалига Юлдуз фотомухбир таклиф этаётган тарзда суратга тушишдан чўчийди. Ахир, яқин одамлари, таниш-билишлари, қолаверса, бутун юртдошлар бундай суратни совуқ қарши олишмасмикин? Шунда Пенсон унга: "Бу шунчаки оддий бир фотоэтюд бўлади. Мен сизнинг исм-фамилиянгизни ёзмасликка сўз бераман. Боласини эмизиб турган оналар эса Ўзбекистонда миллионлаб учрайди", дейди.

"Ўзбек Мадоннаси" ана шу тарзда дунёга келган экан. Бироқ ҳамма гап муаллифнинг санъати билан бирга ўзбек қизи Юлдуз Хўжаеванинг сиймосида аксланиб турган ботиний гўзал ва мусаффо дунёсида ҳам эди...

... Марғилонлик Юлдуз эл назарига тушиб, олқиш ола бошлаган пайтлар у ҳали оқу қорани дурустгина ажратиб ололмаган 12-13 ёшлардаги қизалоқ эди. Аввалига онаси оддий тўқувчи бўлиб ишлайдиган ипакчилик комбинатидаги бадиий ҳаваскорлик тўгарагида, ундан сўнг Юсуфжон қизиқ Шакаржонов бошлиқ ашула ва рақс труппасида қатнашиб юрди. Юз-кўзлари ловуллаб турган ширмойкулча бу қизда туғма истеъдод борлигини сезган, унинг ҳар хил яллалар ва рақсларни бериб, маҳорат билан ижро этишидан завқланган Юсуфжон қизиқ Юлдузни энди катта саҳналар сари руҳлантиради.

1930 йилнинг охирларида ўзбек миллий театр санъатининг шаклланишига улкан ҳисса қўшган забардаст санъаткор, истеъдодли режиссёр Мамадали Ҳайдаров Фарғонадаги ўзбек давлат мусиқали драма ва комедия театрини очиб, унга ён-атрофдан кўплаб ёшларни жалб эта бошлайди. Ана шу ёш истеъдодлар сафига Юлдуз Хўжаева ҳам келиб қўшилади ва унинг бундан кейинги бутун ҳаёти шу театр билан боғланади.

Юлдуз Хўжаева Ўзбекистонда биринчи бўлиб "Тоҳир ва Зуҳра" спектаклида Зуҳра образини яратган. "Фарҳод ва Ширин"да Ширин, "Лайли ва Мажнун"да Лайли, "Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам"да Шоҳсанам, "Нурхон"да Нурхон... Ана шу каби етакчи ролларнинг яна қанчадан-қанчасини қиёмига етказиб ўйнаган. Бундан ташқари, Тамарахоним, Ҳалима Носирова, Мукаррама Турғунбоева сингари беназир санъаткорлар сафдоши сифатида Фарғона водийсининг қўшиқчилик ва рақс санъати ривожига ҳам салмоқли ҳисса қўшган.

Юлдуз Хўжаева табиатан камтар, шон-шуҳрат кетидан қувмайдиган, ўз манфаатини деб бўйин эгмайдиган, мағрур ва софдил, бағоят гўзал аёл бўлган. У ўз фарзандларини, невара ва эвараларини ҳам ҳалолликка, заҳматкашликка, ўз касбини улуғлашга, элу юртга муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялаб ўтди. Юксак унвонлару қатор орден ва медаллар олиш унга насиб этмади. Уни фақат эл таниди, эл олқиши ва дуосини олди, юраклардан юракларга кўчиб яшашдек улуғ бахтга мушарраф бўлди.

Шу ўринда Юлдуз Хўжаева ҳаётидан бир воқеани эслаш жоиздир. Театр саҳнасида Шоҳсанам ролини ижро этиб турган бир пайтда, уйида оғир бетоб ётган Шуҳрат исмли уч яшар ўғилчаси ногоҳ вафот этиб қолгани ҳақида шумхабар келади. Антракт чоғида Юлдузга бу ҳақда ноилож маълум қилишади. Онаизор ўтирган жойида ҳушидан кетади. Режиссёр ёрдамчиси унга нашатир спирти ҳидлатиб, базўр ўзига келтиради. "Нима қилдик энди? Залда томошабинлар кутиб қолишди..." дейишади. Шунда Юлдуз ўзини тутишга уриниб, саҳнага чиқади. Бироқ биттагина арияни айтиб тугатибоқ, томошабинлар кўз ўнгида яна беҳуш йиқилади.

Режиссёр зални тўлдириб ва рўй берган воқеадан ҳайратда қолган халққа қараб: "Ҳозиргина Юлдуз Хўжаеванинг ўғли оламдан ўтганлиги ҳақида хабар келувди", дейишга мажбур бўлади. Шу пайт томошабинлардан қанчадан-қанчаси ўрнидан сакраб туриб, саҳнага отилишган. Севимли актриса бошига тушган мусибатдан қайғуришиб, уни овунтиришга уринишган ва Юлдуз билан бирга унинг уйи томон йўл олишган, қўлларидан келгунча моддий ёрдам кўрсатишган.

Ана шу машҳур актриса Юлдуз Хўжаеванинг саксон йиллиги нишонланаётган мўътабар кунларнинг бирида, менда у билан шахсан танишиш ва "Ўзбек Мадоннаси" ҳақида нимадир ёзиш истаги туғилиб қолди. Уйларига қўнғироқ қилиб, ташриф учун изн олдим.

Фарғона шаҳрининг "Ойбек" даҳасида, бетон деворли икки хонали квартирада ёлғиз яшарканлар. Кириб бордим. Шу ёшларида ҳам чеҳрасидан ҳусн-тароват аримаган, юз-кўзлари кулиб турган, мулойим ва ширинсўз Юлдузхон ая мени хушнудлик билан қабул қилдилар. Ёнларида ёши олтмишлардан ошган барваста гавдали, истарали бир эркак ҳам ўтирган экан, уни менга таништирдилар:

— Ўғлим Саиджон, олим...

Фарғона Давлат университетининг доценти, санъатшунослик фанлари номзоди Саиджон ака Дадажоновни дарров эсладим. "Ўзбек мадоннаси"нинг тафсилотидан гап борганда, мен Юлдузхон аядан кўнглимга тугиб қўйган нарсани сўрадим:

— Ўша суратдаги... гўдак қайси фарзандингиз эди?

Она-бола беихтиёр бир-бирларига мулойим боқиб олишди.

— Ўша тарихий гўдак... мана шу Саиджон акангиз бўлади, — жавоб бердилар Юлдузхон ая.

Мен ҳаяжонда беихтиёр ўрнимдан туриб, Саиджон ака билан қайта кўришдим:

— Омон бўлинг...

Ўша куни Юлдузхон аядан сўрашга ботинолмаган яна бир саволим бор эди, бунисига кейинроқ жавоб топдим. Олтита фарзандни тарбиялаб ўстирган, уларнинг барчаси нуфузли жойларда ишлаб, яхши яшаётган бир пайтда нега энди ёши саксондан ошган ва дармондан қолган кекса онахоннинг ёлғиз ўзлари яшаяптилар? Мени шу нарса ажаблантирар эди. Бу хусусда кейинги учрашувларимиздан бирида Юлдузхон аянинг ўзлари "ёрилиб" қолдилар.

Маълум бўлишича, бу квартирани Юлдузхон аяга шаҳар ҳокимлиги саксон йиллиги юбилейи арафасида тақдим қилган экан. Аяни йўқлаб келувчилар жудаям кўп бўлганлигидан, қидириб юрмасликлари учун шу жойни "штаб" қилиб олган эканлар. Фарзандлари барибир Онанинг ҳол-аҳволидан мунтазам хабардор бўлиб туришаркан ва навбати билан куну тун унинг хизматларида экан.

Юлдузхон ая билан охирги учрашувимиз аянинг менга айтган сўнгги сўзлари бир умрга хотирамда муҳрланиб қолган.

Биз кейинроқ бир-биримиз билан она-боладек қадрдонлашиб қолгандик.

2000 йилнинг сентябри эди. Булутли кунларнинг бири, кеч соат ўнлар эди чамаси, аянинг қизлари Зумрад опа уйимга қўнғироқ қилиб қолди.

— Онамизнинг аҳволи оғир. Сизни йўқлаяптилар. Агар малол келмаса...

Шошилинч етиб бордим. Юлдузхон аянинг илгариги ёниқ чеҳралари энди афтодаҳол ва мунгли боқарди. Ўқтин-ўқтин юраги хуруж қилиб туришидан анчагина беҳол. Мени кўриб, ётган жойида бир оз тетиклашгандек бўлди. Ҳорғин жилмайиб, қўлларини очди:

— Келинг, болам... — Унга томон бош эгдим. Пешонамдан ўпди. Кўзларида ёш ҳалқаланди. — Хайрлашиб қолай, девдим...

— Бундай деманг, ая. Иншооллоҳ, сиз ҳали узоқ яшайсиз.

— Шунчаси етар... Ҳамма нарсанинг барибир интиҳоси бўлади.

— Мадонналар ўлмайди, — энди ҳазил аралаш кўнглини кўтармоқчи бўлдим. — Сиз санъатимиз юлдузи бўлибгина қолмай, ўзбек аёлининг гўзаллик тимсоли сифатида ҳам яшайверасиз.

Юлдузхон ая "Ортиқча баҳо берманг" деган маънода шекилли, хиёл бош чайқаб, маҳзун кулимсираб қўйди. Бир дам нафас ростлаб, яна ҳорғин сўз қотди:

— Кўрдим, бўлди. Энди уйингизга қайтинг. Сизга айтадиган гапим... Мени эслаб туринг, болам...

Шундай қилиб, орадан яна уч-тўрт кун ўтиб, Қирғули шаҳарчасида яшовчи қизлари Мунисхон опаникида фарғоналикларнинг арзанда қизи, бетакрор санъаткор, ўзбек Мадоннаси дея эътироф топган 85 ёшли Юлдуз Хўжаева билан видолашишга тўғри келди. Бешафқат ўлим Юлдузимизни олис осмонларга олиб кетди...

Ўша мусибатли кун қабр бошигача турнақатор бўлиб йўл олган одамларнинг сон-саноғи йўқ эди. Барча йиғлади, табиат йиғлади, гўзаллик йиғлади...

Солиҳ ҚАҲҲОР
Фарғона шаҳри

Қадрият

Ўзбек шоири Мирзо Кенжабекнинг "Аввал инсоф айлагил" номли шеъри Туркияда ўтказилган "ЁД" мусобақасида ғолиб топилиб, биринчиликни олди. Бу муносабат билан муаллифга бир неча саволлар ила мурожаат этдик.

Савол: — Мирза ака, сизнинг шеърингиз доктор, профессор Маҳмуд Асъад Жўшон хотирасига бағишланган танлов-мусобақада юқори ўринга лойиқ топилгани Интернет хабарларидан ҳам маълум бўлди. Бу юртдошларимизни қувонтирган бўлиши шубҳасиз. Аввало, сизни "Ҳуррият" мухлислари номидан муборакбод этиб, мусобақада қатнашувингиз сабаблари ҳақида сўзлаб беришингизни сўраймиз.

Жавоб: — Ўзбек зиёлиларининг жаҳондаги турли анжуман ва мусобақаларда қатнашуви она Ватанимиз истиқлолининг яхши бир самарасидир.

АЗИЗЛАРНИ ЁД ЭТДИК

Нақшбандия тариқатининг муршиди комили, атоқли аллома, Маҳмуд Асъад Жўшон ҳазратлари хотирасига бағишланган танлов-мусобақада иштирок этишимнинг муҳим сабаблари шундаки, у зоти шариф бир қанча жиҳатдан Ўзбекистонга, ўзбек халқига яқиндирлар.

Биринчидан, у зот Ватан жиҳатидан бизга яқин бўлиб, асли аждодлари Бухорои шарифдандирлар. Ер юзидаги жуда кўп инсонларни Ватандошлик туйғулари бирлаштириб туриши ғоят табиий ҳодисадир.

Иккинчидан, Нақшбандия тариқати қадимий Турон, Туркистон, бугунги Ўзбекистон ҳудудидан бутун дунёга тарқалган. Бу ҳаётбахш таълимотнинг бутун жаҳондаги арбоблари бизларга ҳар жиҳатдан яқин ва қадрдон ҳисобланадилар. Хориждаги баъзи нақшбандий шайхларнинг муҳтарам Юртбошимиз таклифи билан диёримизга ташриф буюриши ҳам ана шу қадрдонлик самарасидир.

Учинчидан, Хожа Маҳмуд Асъад Жўшон ҳазратлари саййидлар наслидан, яъни ҳазрати Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг авлодларидан бўлиб, бу зумрага бизнинг халқимиз қанчалик ҳурмат-эҳтиром кўрсатишини яхши биласиз. Албатта, устунлик тақводадир. Аммо бу борада Соҳибқирон Амир Темурнинг эҳтиромли муомаласи дунё халқларига ибрат бўлса керак, деб ўйлайман. Чунончи, у зот ўз ҳукмронлик фаолиятида саййидлар эътиборига таянганлар, Ҳазрати Қусом ибн Аббос, Хожа Аҳмад Яссавий, Шайх Занги Ота ва бошқа улуғлар мақбараларини сидқидилдан қурдирганлар.

Энг муҳими, мусобақа сабабчиси бўлган зотнинг атоқли аллома, авлиёи барҳақ, беназир инсон, ориф ошиқ эканликларидир. Бинобарин, биз фақирларнинг атоқли бир алломага эҳтиром кўрсатишимиз тарихий тажрибаларга асосланади. Чунки гўзал бир ҳадиси шариф бор — ҳазрати Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтадилар: "Ҳар кимки бир олим кишини ҳурмат қилса, муҳаққақ, у мени ҳурмат қилган бўлади". Бас, ҳар қайси замонда асл олимларга кўрсатилган ҳурмат ҳазрати Пайғамбаримизга кўрсатилган ҳурматдир.

Савол: — Ўзбекистонда Маҳмуд Асъад Жўшон ҳазратларининг бир қанча китоблари, Нақшбандия тариқати вазифасини бажариш одоби таълими ҳам анча машҳур.

Жавоб: — Диёримиздаги бир қанча тасаввуфшунос олимлар у зотнинг асарларига мурожаат этишган. Садриддин Салим Бухорий, Иброҳим Ҳаққул, Сайфиддин Сайфуллоҳ, Нодирхон Ҳасан каби истеъдодли олимлар шулар жумласидандир. Адабиётимизга, шеъриятимизга ҳам орифона-ошиқона ҳикматларининг таъсири бор. Таниқли шоир Фозил Зоҳид у зотнинг вафотига бағишлаб, қалбни ларзага келтирадиган шеърлар ёзган. Тўлаган Тўхтаев ҳикматларини шеър қилган, Зебо Мирзаева таъсирчан марсия битган.

Савол: — "Ёд" танлов-мусобақасининг талаблари, шартлари ҳақида нима дея оласиз?

Жавоб: — Ҳозир жаҳонда мусобақалар кўп: футбол, теннис, бокс, кураш ва ҳоказо. Ўзбекистон вакиллари насибага яраша зафар топаётир. Аммо, менимча, мусобақанинг энг шарафлиси Ақл, тафаккур, илм-маърифат, маънавият, фан ва санъат мусобақаларидир. Бунда замон аҳли учун ва келажак авлодлар учун кўп ибрат ва намуналар бор. Бундай мусобақаларнинг миллий тафаккур тараққиётида алоҳида мавқеи бўлади, деб ўйлайман. Мазкур танлов-мусобақада ҳам тўрт хил асар билан қатнашиш таклиф этилган эди: 1) илмий тадқиқот; 2) мақола; 3) шеър; 4) фотолавҳалар. Барча асарлар марказида ИНСОФ тушунчаси туриши, шу нуқтаи назардан фикр юритилиши талаб қилинган. Зеро, инсоф — виждонга мувофиқ ҳаракат, адолатли муомала, дунёдаги адолат ва баракотнинг асосидир.

Савол: — Мавзуларга инсоф тушунчаси асос қилиб олинишининг қандай сабаблари бор, деб ўйлайсиз? Ёки бу тасодифий ҳолми?

Жавоб: — Йўқ, ер юзида, инсонлар ҳаётидан кўтарилаётган бир нарсанинг мусобақага асос қилиб олиниши асло тасодифий ҳол эмас. Аввало, бунга Маҳмуд Асъад Жўшон ҳазратларининг "Аввал инсоф, кейин илм, кейин Ислом, кейин нафс тарбияси, кейин ишқ ва шавқ, кейин саъю ғайрат, аъмоли солиҳа, хайру ҳасанот, таблиғ, иршод, кейин жидду жаҳд, кейин зафар, кейин икки жаҳон саодати, жаннат ва жамол!" деган муборак сўзлари сабаб бўлган. Кўриб турибсизки, бу сўзнинг ўзида қанча илҳом, қанча ҳикмат ва маънолар бор.

Шу ўринда у зотнинг ўзларининг инсоф ва адолатлари ҳақида баъзи нақлларни эслаш зарурга ўхшайди.

Биламизки, Соҳибқирон Амир Темур ва Темурийлар даврлари илм-маърифат, фан ва маданият энг гуллаб-яшнаган, исломий тасаввуф таълимоти равнақ топган, жаҳон тарихида беқиёс мавқега эга бўлган даврлардир. Амир Темурни не-не валий зотлар ҳам ҳурмат билан зикр қилгани тарихдан маълум. Аммо Соҳибқироннинг Йилдирим Боязид ва Тўхтамишхон билан бўлган муҳорабалари ҳақида баъзи салбий фикрлар ҳам йўқ эмас. Чунки Туркияда Йилдирим Боязидни энг маърифатли султонлардан деб билишади. Маҳмуд Асъад Жўшон ҳазратлари бундай салбий фикрларга орифона донолик билан жавоб берганлар. Йилдирим Боязид ғурурга кетган эди, яъни шунинг учун Амир Темур Аллоҳнинг жазоси бўлиб унга келди, деган маънода сўз айтганлар. Бу Қуръони каримга мувофиқ изоҳдир. Чунки ер юзида қайси ҳукмдор ҳаддидан ошса, у жазосиз қолган эмас. Ёки Америка Ироққа қарши юриш қилганида ҳар турли гаплар кўпайди. Албатта, урушга дунёдаги ҳеч бир виждонли инсон рози эмас. Аммо марҳум шайх Маҳмуд Асъад Жўшон ҳазратларининг Саддам Ҳусайн ҳақидаги гаплари муҳорабанинг сабабларига изоҳ бўлади, деб ўйлайман; у зот: "Саддам Ҳусайн — золим ҳукмдор" деган эдилар. Зулм эса жазосиз қоладиган нарса эмас. Масалан, мўғул босқинчилари Хоразмга бостириб келганида ҳазрати Шайх Нажмиддин Кубро мўғул лашкари олдида Хизр алайҳиссаломни кўрганлари нақл қилинади. Америка Ироққа юриш қилишидан олдин бир азиз биродаримиз ғаройиб туш кўрган: тушида Жорж Буш Қуръони каримдан бир оятни ўқиб, Ироққа юриш бошлаган. Бу гаплар асло урушга розилик маъносида эмас, балки Аллоҳ таолонинг белгилаб қўйган қазои қадарини рад қилиб бўлмайди, деган маънодадир. Йўқса, биламизки, Шайх Нажмиддин Кубро ҳам бу босқин илоҳий тақдир эканини билган ҳолда, душманга қарши курашиб, шаҳид бўлганлар.

Шунинг учун бизлар ҳар қандай масалада ҳақиқий валийлар хулосаси асосида фикр юритсак, ҳукм ва хулосаларда адашмаймиз, деган фикрдаман.

Мумтоз шоир Исмоилхон Факирий ўз «Баёз»и дебочасида Фузулийнинг гўзал байтини келтирганлар:

Даҳр бир бозордур:
ҳар ким матоин арз эдар,
Аҳли дунё – сийму зар,
аҳли ҳунар – фазлу камол...

Айтарли аҳли ҳунар бўлмасак ҳам, юқоридаги сабаблар далдасида "Ёд" мусобақасида ғойибона қатнашган бўлдик.

Савол: — Шеърингиз улкан мусобақада биринчиликни олиши сизга катта қувонч келтирган бўлса керак.

Жавоб: — Албатта, тўрт девор орасида узлуксиз изланаётган одам учун бу улкан қувонч. Дунёда ёмонлар ҳам яхши сўзга муҳтож. Аммо хотира анжуманида Нуриддин Жўшон ҳазратларининг айтган сўзлари бу қувонч ёнига улкан масъулият ҳам қўшади. У зот: "Энди тақво мусобақасига киришамиз" деган эканлар. Махтумқули айтганларидек: "Ё Раб, қандай бўлур ҳоли банданинг?!" Аллоҳ таоло оқибату охиратимизни хайрли қилсин!

— Суҳбатингиз учун ташаккур билдириб, ғолиб бўлишингизга сабаб бўлган шеърингизни "Ҳуррият" мухлислари эътиборига ҳавола этсак.

Суҳбатни Иноятхон
УБАЙДУЛЛАЕВА ҳозирлади

АВВАЛ ИНСОФ АЙЛАГИЛ

Одам ўғли, ўзни дилсоф айлагил,
Сўнгра фикри гирду атроф айлагил,
Одил ўл, оламда кўп хавф айлагил,
Мосиводин қалбни ҳам соф айлагил,
Охират тўнини зарбоф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Боқ, ёруғдир кунларинг офтоб ила,
Боқ, ёруғдир тунларинг моҳтоб ила,
Кечди пайғамбар неча асҳоб ила,
Адлу инсоф, нури оламтоб ила,
Сен-да фикри нури ашроф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Бор бўлиб шундай гўзал Пайғамбаринг,
Соҳиби Фурқону ҳикмат сарваринг,
Не учун бўлди разолат корларинг?! —
Масъиятлардин келур душворларинг.
Ким деди: "Умрингни исроф айлагил"
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Аҳли иймон мазлуму афтодадир,
Аҳли инкор зулм ила яғмодадир,
Фиръавнлар изни ҳам Мавлодадир,
Боқ, алар ҳукми фақат дунёдадир,
Охиратдин сен фақат хавф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Боққи, душман хоину маккор эрур,
Шакли дўст-у, касби истисмор эрур,
Кимгаки иймон, саодат ёр эрур,
Маҳрум этмак истаюр, ғаддор эрур,
Эт ҳазар, андин дилинг соф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Иста Раббингдан мудом ҳикмат, билим,
Ҳақ дегайдир: молу авлод, эй қулим,
Фойда бермас, бўлмаса қалбинг салим,
Бир ўлимдан бошқа сўнг йўқдир ўлим,
Ёди маҳшар эт, дилинг соф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Бермиш Аллоҳ қулга жузъий ихтиёр,
Нурга ёр ўл, бўлмоқ эрсанг, бахтиёр,
Тавба қилган зотга неъмат бешумор,
Тавбакор бир қалб ила Раббингга бор,
Ўйла, фикри сураи Қоф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Етмагайму Ҳақ санга, Қуръон санга,
Имтиҳондир ҳар нафас, ҳар он санга,
Бас, ғаниматдир гўзал даврон санга,
Йўқ, берилмас бошқа бу имкон санга,
Баски, тақво бирла дил соф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Қалб гўзал бўлса, келур илҳом гўзал,
Дин гўзал, эҳсон гўзал, икром гўзал,
Сўз гўзал, афъол гўзал, инъом гўзал,
Ҳақ гўзалдир, неъмати Ислом гўзал,
Шукр этибон, қалбни кўп соф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

Илму ирфон изла, Мирзо, топ камол,
Ишқу шавқу жаҳду ғайрат бемисол,
Пири комилдин гўзал келди мақол:
Сенга бўлгай оқибат жаннат-жамол,
Ўзни турли соҳиб авсоф айлагил,
Ҳар на қилсанг, аввал инсоф айлагил.

МИРЗО КЕНЖАБЕК

Voice of America

Америка овози

www voanews. com/uzbek

- *Дунё хабарлари*
- *Америка ҳаётидан лавҳалар*
- *Қўшма Штатлар сиёсати, иқтисоди, маданияти ва маърифатининг турли қирраларини акс эттирган маълумотлар*
- *Америка ва дунё жамоатчилигини боғловчи қадриятлар*
- *АҚШ ва Марказий Осиё муносабатлари*
- *Вашингтон-Тошкент алоқалари*
- *Демократия ва инсон ҳуқуқлари борасидаги жараёнлар*
- *Терроризмга қарши кураш босқичлари*
- *Дунёдаги долзарб воқеаларга Вашингтондан назар*

Буларнинг ҳаммаси "Америка овози" радиосининг ўзбек тилида ҳавога узатиладиган дастурларида

Эшиттиришларимиз ҳар куни алоҳида-алоҳида дастурлар ҳолида Тошкент вақти билан 17.30-18.00 ва 20.00-20.30 оралиғида эфирга узатилади.

«Америка овози»

радиосини қисқа тўлқин — УКВ
17.30-18.00 да 15470, 17555, 17730 kHzda 19 ва 16 метрларда;
20.00-20.30 да 7295, 9745, 15255 kHzda 41, 31 ва 19,
шунингдек, Душанбе атрофида ўрта тўлқин 1143 килогерцда
ва Ўш минтақасида FM 103,2 метрларда тинглаш мумкин.

VOA

МУРОЖААТ УЧУН
VOA UZBEK SERVICE Independence Avenue SW, Room # 2141, Washington, DC 20237, USA
Tel: (202)6197566, (202)6190368, fax: (202)2603498, (202)6190368
uzbek@voanews.com

ҲАДИС

Аллоҳ Расули соллаллоҳу алайҳи васалламдан сўрадилар:

— Умматингизнинг энг гуноҳкорлари кимлар?

Буюрдиларки:

— (Мол-мулкини жамият фойдаланадиган яхшилик йўлларига сарф этмаган) бойлар! Сиздан кейин бир тўп инсонлар келади. Таомларнинг энг нафисини ейишади; уловларнинг энг яхшисини минишади, хотинларнинг энг гўзалига никоҳланишади, либосларнинг энг гўзалини кийишади, муштдеккина меъдалари бўлади, лекин ҳеч тўйишмайди. Нафслари ҳакалак отган бўлади, қаноат нималигини билишмайди. Шу бор дунёга ташланадилар, бирлари алламаҳалгача ишлаб, яна саҳардан иш бошлайдилар. Аллоҳни қўйиб дунёга сиғинадилар. Аллоҳга эмас, дунёга (нафсларининг ҳавойи орзуларига) итоат этадилар. Ҳавойи нафсларига бериладилар. Абдуллоҳнинг ўғли Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламдан у кунларга етиб борган кимсаларга тавсия шулдирки, ундай (бойлар) билан учрашиб қолсалар, салом бермасинлар, хасталанганда бориб кўрмасинлар, ўлганда жанозасига қўшилмасинлар, катталарини ҳурмат қилмасинлар. Кимлар уларга салом берса, хасталарни зиёрат қилса, жанозасига қўшилса ва катталарини ҳурмат қилса, исломиятни йиқитишда уларга ёрдам берган бўлади.

— Дунёни дунё аҳлига қолдиринг. Ким керагидан ортиқ дунёлик тўпласа (буни инсонлар фойдаланиши йўлида сарфламаса), у ўзи билмаган ҳолда ўзига фалокат сотиб олган бўлади.

"Мукошафат-ул қулуб" китобидан
Зилола РАҲИМОВА тайёрлади

«ТОШКЕНТ МОНУМЕНТАЛ КОМБИНАТИ»
ОАЖ АКЦИЯДОРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

2003 йил, 27 июн, соат 15.00 да комбинат ҳудудида "Тошкент монументал комбинати" ОАЖ акциядорларининг 2002 йил иқтисодий якунларига доир ҳисобот-сайлов йиғилиши бўлиб ўтади.

КУН ТАРТИБИ:

1. Жамият раисининг 2002 йил фаолиятига доир ҳисоботи.
2. Кузатув кенгаши раисининг комбинатнинг 2002 йил давомидаги фаолиятининг аудиторлик текшируви якунларига доир ҳисоботи.
3. 2003 йилнинг бизнес-режаси.
4. Акциядорлик жамиятини масъулияти чекланган жамиятга айлантириш ҳақида.

МАЪМУРИЯТ

Ўзингни англаб ет!
Mustaqil gazeta HURRIYAT

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: **Исмат ХУДОЁРОВ**

Таҳрир ҳайъати: Турсунали АКБАРОВ, Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Амирқул КАРИМОВ, Наим КАРИМОВ, Ҳаким САТТОРИЙ (масъул котиб), Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот ва ахборот агентлигида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-уй. Тел-факс: 41-49-91. Тел: 41-52-72, 144-25-06.

Индекс:
Якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Муҳиддин АБДУРАСУЛОВ

Ⓡ — тижорат белгиси.

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 20.00
Буюртма — Г - 331
Адади: 3305

Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

«Hurriyat» kompyuter markazida Jamshed TOG'AEV tomonidan sahifalandi.